

Debatoplæg

**En ny menighed
En ny mulighed**

**Initiativ til dannelse af en
evangelisk luthersk
frimenighed i København**

**Thorkil Ambrosen
Jens Aage Andersen
Henrik Bartholdy
Claus Sode Grønbæk
Jens Bruun Kofoed
Nicolai Techow
Mikkel Vigilius**

EN NY MENIGHED — EN NY MULIGHED

Copyright: Forfatterne

I. oplag september 2000: 250 eksemplarer

Eget forlag

København 2000

ISBN 87-988130-0-5

Kontaktoplysninger:

Henrik Bartholdy
Damgården 14, 2.tv.
2620 Albertslund
Tlf. 43661704
E-mail hb.hbb@wanadoo.dk

Jens Bruun Kofoed
Hovedgaden 13
2690 Karlslunde
Tlf. 46154399
E-mail jbk@dbi.edu

Internet:
www.nymenighed.dk
info@nymenighed.dk

Introduktion

En ny menighed – en ny mulighed. Det er visionen. Det er det, vi vil.

- En *ny menighed* i den forstand, at vi ønsker at danne en evangelisk-luthersk frimenighed i København, og alligevel ikke ny. Grundlaget er prøvet og solidt: Bibelen og de fem bekendelsesskrifter, som menigheden deler med folkekirken.
- En *ny mulighed*, ikke kun for os, men for at flere mennesker må lære frelsen i Jesus at kende. Eller som Paulus siger om visionen for sit arbejde: ”for at nåden kan nå til flere og flere og dermed forøge taksigelsen til Guds ære.” (2 Kor 4,15)

Det er ingen tilfældighed, at vores afsnit om menighedsliv og mission står først. I vores arbejde i initiativgruppen har missions-visionen fået lov til at skrive en stor del af dagsordenen. Vi er som kirke og Guds folk en udvalgt slægt og et kongeligt præsteskab, siger Peter, og det er vi med henblik på at ”forkynde hans guddomsagt” (1 Pet 2,9). Vi har derfor været drevet af et ønske og en bøn om, at menigheden også i sin form må tjene til at sprede evangeliet i vores folk i vores tid. Vores vision er at skabe en menighed og en gudstjeneste, hvor den enkelte får lyst til at invitere ikke-kristne med.

Initiativgruppen, som også står som forfattere til hæftet her, har været sammensat af personer med baggrund i tre forskellige missionsforeninger og Kristeligt Forbund for Studerende, og denne bredde kommer også til udtryk i nogle af de papirer, vi lægger frem her. Men den forskellighed i synsmåder, som vi har haft, er hele tiden blevet belyst af det overordnede mål: at danne en bibelsk baseret menighed, hvor nye kan føle sig velkomne og møde Guds ord i en forståelig form.

Syv personer har arbejdet med indholdet i dette hæfte i knapt to år, men det egentlige arbejde skal først til at begynde nu. Vi forventer, at en flok mennesker vil dele vores vision om en ny menighed, når de får

Side 4

læst papirerne. Det er denne større gruppe, som i fællesskab skal give menigheden kød og blod i de kommende måneder. Papirerne er oplæg til menighedens principielle rammer, og som oplæg er de alle åbne for spørgsmål og diskussion.

Gennem det sidste år har vi ført mange samtaler med trosbrødre og -søstre, særligt om vores begrundelse for at lave frimenighed. Det har været frugtbart og lærerigt for os at stå i denne dialog, og det er vores håb, at fællesskabet og dialogen fortsætter. I august 1999 udsendte vi første gang en redegørelse for vores baggrund og begrundelse for vores initiativ. Det kom i en anden udgave i januar 2000, og i denne udgave skrev vi, at det blev den endelige. Men gennem samtaler med andre er vi blevet opmærksomme på nogle svagheder i vores fremstilling, som vi nu håber at have rådet bod på.

Vores begrundelse tager udgangspunkt i de nytestamentlige formaninger om at bryde med og tydeligt lægge afstand til vranglærere. Som vi læser og forstår disse formaninger, forpligter de i den nuværende kirkelige situation den troende menighed til ikke at anerkende folkekirkens biskopper som rette tilsynsmænd, men derimod markere over for dem, at det åndelige og kirkelige fællesskab med dem er brudt. Vi anser det derfor for nødvendigt at danne en menighed, som ikke står under tilsyn af Folkekirkens nuværende biskopper.

Vi ser en frimenighed, som den vi lægger frem her, som en ny og offensiv mulighed i vores by. Og samtidig er vi bevidst om, at Salomos ord stadig gælder: "Hvis ikke Herren bygger huset, arbejder bygmestrene forgæves" (Sl 127,1). Det er derfor vores bøn og håb, at Gud vil "blæse livsånde" ind i dette tiltag, så det kan blive til nyt – og evigt – liv for mennesker.

THORKIL AMBROSEN
JENS AAGE ANDERSEN
HENRIK BARTHOLDY
CLAUS SODE GRØNBÆK
JENS BRUUN KOFOED
NICOLAI TECHOW
MIKKEL VIGILIUS

EN NY MENIGHED — EN NY MULIGHED

Side 5

Indholdsfortegnelse

En missionerende menighed	7
Bibelsyn	11
Ledelsesform	16
Menighedens netværk	21
Gudstjenesteform	24
Ritual for barnedåb	26
Mænds og kvinders tjeneste i menigheden	33
Tværkirkelighed	37
Om skilsmisse og gengifte i menigheden	40
Musiksyn	43
Israelssyn	44
Medlemsbetingelser	45
Baggrund og begrundelse for initiativ	46

En missionerende menighed

”I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde hans guddomsmagt, han som kaldte jer fra mørket til sit underfulde lys” (1 Pet 2,9).

Som kristen menighed er det vores kald at forkynde Guds frelsermagt i verden. Vi er selv et levende vidnesbyrd om denne magt. Gud har grebet ind i vore liv og har ført os over fra Djævelens og fortabelsens rige til sin elskede søns og det evige livs rige. Som frelste syndere er vi kaldet til at lovprise Gud for den nåde, han har vist os i Kristus, og vidne om den for andre. Dette er den kristne menigheds grundlæggende kald i verden: at takke for og vidne om nåden i Kristus, så Kristus må blive kendt, troet og lovprist af stadigt flere (2 Kor 4,13-15 & 5,11-21).

Ny Testamente kalder os til at lade vores tak til Gud for nåden og vores vidnesbyrd for verden tage form af et liv i Kristi efterfølgelse. Det vil sige et liv i tjeneste for hinanden og for andre (Matt 10,38; Rom 6,13 & 12,1-2; Ef 5,1-2; Fil 2,1-18; 1 Pet 2,11-12 & 2,18-23). Et sådant liv er en gudvelbehagelig tak for nåden og et ret vidnesbyrd om Guds frelsermagt i verden. Det er troens nye liv. Det må virkes i os af Gud selv ved hans Ånd og gennem evangeliets om Kristus (Rom 8,1-17; Rom 10,17; Gal 3,1-5 & 5,22-23). Når Gud skaber og nærer troens liv i os, er vi kaldet til at lade det komme til udfoldelse i praktisk handling (Rom 6,12-23; Ef 4-5; Kol 3).

Den åndelige kraftkilde i menighedens liv og missionsarbejde er således evangeliet om Kristus, som det formidles til os gennem Ordet og sakramenterne. Det er igennem disse nådemidler, Helligånden skaber og fornyer troen på Kristus, så menigheden opbygges og udrustes til at prise og tjene ham (ApG 2,42; Rom 1,16-17 & 6,1-14 & 10,17; 1 Kor 1,18-2,5 og 11,23-26). Visner den evangeliske tro, visner hele menighe-

Side 8

dens virksomhed som et ægte og levende kristusvidnesbyrd og bliver i stedet til gold aktivisme.

På dette punkt står i en vis forstand den egentlige 'kirkekamp', hvad enten vi er sognemenighed eller frimenighed. Skal vi være brugbare for Gud i hans missionsarbejde, må vi bede ham selv bevare, forny og styrke os i en levende tro på Kristus. Vi må bede om forkyndere, der taler Guds Ord sandt og uafkortet til omvendelse, tro og efterfølgelse. Og vi må bede om nåde til at tage imod Ordet i tro.

Ny Testamente opstiller Jesu liv og tjeneste som forbillede for menighedens missionsarbejde (Matt 10,38; Joh 17,18 & 20,21; Ef 5,1-2; Fil 2,1-18). Som Jesus var et vidnesbyrd for verden med hele sit liv, er menigheden kaldet til at være det. Det går ikke an at sondre mellem nogle dele af menighedslivet, der udgør et vidnesbyrd for verden, og andre dele, som ikke gør det. Menigheden beskrives af Jesus, som en by, der ligger på et bjerg (Matt 5,14). Alle dele af dens liv kan betragtes af verden og tjener som et vidnesbyrd. De kristnes enhed og indbyrdes kærlighed er således et vidnesbyrd om, at Gud virker i menigheden (Joh 17,23). De kristnes godhed mod andre er et vidnesbyrd om, at de er Guds børn og tjenere (Matt 5,16; 1 Pet 2,11-12). Menighedsliv og mission er således ikke forskellige ting, men to sider af samme sag. Sandt menighedsliv er sand mission.

Som Kristus tjente mennesker og vidnede for dem med både gerninger og ord, er menigheden kaldet til at gøre det (Rom 12,9-21; Kol 3,17; Jak 2,13; 1 Joh 3,18). Dobbeltigheden har sin grund i Guds omsorg, der retter sig både mod menneskers timelige og åndelige nød. Begge dele er konsekvenser af syndefaldet. I menighedsarbejdet må den diakonale omsorg og forkyndelsen derfor gå hånd i hånd. Forsømmes det første, er menigheden utroværdig i sit vidnesbyrd og ulydig mod de bibelske formaninger til næstekærlighed (Matt 22,39; Rom 13,8-10; Jak 2,1-13). Forsømmes det sidste svigter den mennesker i forhold til deres dybeste og egentlige nød (Matt 16,26). Da den synlige og timelige nød er åbenbar for alle, mens den åndelige og evige er skjult og må åbenbares af Gud, vil det være en stadig kamp for menigheden at fastholde synet for den evige nød og dens alvor. Tidsånden vil bestandig trække den modsatte vej.

Selv om hele menighedens liv under ét må betragtes som et vidnes-

byrd over for verden, er det væsentligt at sondre mellem gerningernes og ordenes vidnesbyrd. Gerningerne kan lindre nogle af syndefaldets timelige konsekvenser, de kan bevidne gudsrigets nærvær i menigheden, og de kan rette menneskers tak mod Gud. Men én ting formår gerningerne ikke: at føre mennesker til sand omvendelse og tro. Dette kan alene ske ved Guds Ord, hvorigennem Helligånden gør sin genfødende og nyskabende gerning (Rom 10,17; I Kor 1,21-25; Hebr 4,12; I Pet 1,23-25).

Som Kristus gav afkald på sin ydre ophøjethed og mødte mennesker, hvor de var, er menigheden kaldet til at gøre det (Fil 2,1-18). Paulus så sig kaldet til at blive jøde for jøder, lovbunden for de lovbundne, svag for de svage, ja, alt for alle, for i det mindste at frelse nogen (I Kor 9,19-23). På samme måde må vi se det som vores kald at blive nutidsdanskere for nutidsdanskere. Vi må således til stadighed bearbejde vore arbejdsformer og formuleringer, så de ikke skaber unødige hindringer for evangeliets modtagelse. Skal dette ske på en åndeligt forsvarlig måde, har vi brug for visdom fra Gud til at sondre ret imellem det foranderlige og det uforanderlige. Det foranderlige er de ydre former for sammenkomster, forkyndelse og mission. Det uforanderlige er budskabet, som skal formidles. Når det kræver visdom at sondre ret mellem de to størrelser, er det ikke mindst, fordi de er nært forbundne. Formen er med til at tolke budskabet og kan i værste fald helt forvrænge det. Det er den kristne menigheds udfordring til enhver tid at finde samtidige former, som tjener og ikke forvrænger det bibelske budskab.

Mission må som ovenfor nævnt betegnes som menighedens grundlæggende kald og mål i denne verden. Når verden endnu står, er det, fordi Gud vil, at flere skal møde evangeliet og blive frelst (2 Pet 3,9). Og Guds redskab til evangeliets udbredelse i verden er den kristne menighed. I menigheden må vi derfor til stadighed vurdere, om vores arbejde virkelig tjener denne sag. At vi én gang drev et målrettet missionsarbejde, er ingen garanti for, at vi stadig gør det. Vi står eksempelvis i stadig fare for gradvist at samle os om vore egne behov og ønsker og lade dem forme vores menighedsarbejde. Skal vi være en missionerende menighed, må vi være beredt på at give køb på egne ønsker og bekvemmeligheder for at være et fællesskab, der er åbent og inklusivt over for nye. Det er en stor og uhyre vigtig udfordring. Målet må være, at det er naturligt og betryggende for menighedens medlemmer at invitere nye med, fordi de ved, at der vil blive taget godt imod dem, og at der er

Side 10

forkyndende og undervisende tilbud, som retter sig netop til dem.

Selv om alle dele af menighedens virksomhed har betydning for missionsarbejdet, må vi være opmærksomme på, at nådegaverne er meget forskelligartede, og at nogle kun tjener missionens sag på indirekte vis. Vi må give de enkelte kristne fuld frimodighed og frihed til at tjene i overensstemmelse med deres egen nådegave. En udfoldelse af et bredt spekter af nådegaver vil ikke svække, men kun styrke menighedens samlede vidnesbyrd i verden. (Rom 12,3-8; I Kor 12-14; Ef 4,1-16) Samtidig må vi fastholde, at enhver kristen uanset nådegave er kaldet til at bekende troen med hånd og mund i sin hverdag (Matt 10,32; I Pet 2,12 & 3,15). Netop de kristnes hverdagsvidnesbyrd er formentlig menighedens vigtigste missionsarbejde.

Ifølge sin natur har missionsarbejdet ingen grænser. Det er den kristne menigheds ansvar at bringe evangeliet til alle folk (Matt 28,18-20). Derfor må enhver kristen lokalmenighed være engageret i verdensmissionen. Denne sag bør have høj prioritet i forkyndelse, i forbøn og i anvendelse af menighedens økonomiske midler. I en national kultur, der præges af stadigt større etnisk mangfoldighed, giver det kun begrænset mening at skelne mellem indre og ydre mission. Tværkulturel mission kan også finde sted indenlands. Menighedens engagement i verdensmissionen kan således også tage lokal form.

På baggrund af ovenstående principielle tanker vil vi sammenfatte, hvad vi beder om og ønsker for vores frimenighed i relation til menighedsliv og mission:

1. Et menighedsliv med en klar og levende forkyndelse til omvendelse, evangelisk tro og et liv i Kristi efterfølgelse.
2. Et menighedsliv, der i sin helhed er et vidnesbyrd om gudsrigets nærvær.
3. Et menighedsliv, hvor diakoni og forkyndelse går hånd i hånd.
4. Et menighedsliv, hvis former er under stadig bearbejdelse med henblik på at gøre dem tjenlige for evangeliets udbredelse i samtiden.

5. Et menighedsliv, der er åbent og inklusivt over for nye og har særlige undervisende og forkyndende tilbud til dem.
6. Et menighedsliv, der er åbent for og værdsætter den fulde mangfoldighed af nådegaver.
7. Et menighedsliv, der er målrettet på at drive mission gennem medlemmernes hverdagsvidnesbyrd.
8. Et menighedsliv, hvor den tværkulturelle mission har en central plads.

Bibelsyn

Indledning

Det rette bibelsyn er ikke en frelsesbetingelse. Men Bibelen selv og kirkenes historie lærer os, at et ret syn på Bibelens væsen og autoritet er af afgørende betydning for det åndelige liv både i menigheden og hos den enkelte kristne, og at et uklart syn på disse ting kan have alvorlige konsekvenser. Vi ønsker derfor at redegøre for det syn på Bibelen, som vi mener udtrykker Bibelens eget, og som vi ønsker skal danne grundlag for menighedens arbejde. Dette gør vi, for at menigheden kan blive fastholdt i en sand og levende tro.

Bibelens placering i Guds åbenbaring

Gud er en åbenbarende Gud. Han har talt og taler stadig igennem sit skaberværk; han har talt i og ved sin Søn, Jesus Kristus; og han har talt og taler stadig i Bibelens kanoniske skrifter. Disse tre åbenbaringskilder stemmer overens og modsiger ikke hinanden. Samtidig er de dog forskellige.

Den naturlige åbenbaring i skabelsen formidler et begrænset kendskab til Gud som skaber og herre. Derved forpligter den alle mennesker til at ære, takke og dyrke Gud og fratager dem enhver undskyldning for ikke at tilbede ham i tanke, ord og handling. Den naturlige åbenbaring kan imidlertid ikke give mennesker et frelsende kendskab til Gud.

Åbenbaringen i Jesu Kristi historiske inkarnation er forbundet med den begrænsning, at kun Jesu samtidige havde mulighed for at møde ham ansigt til ansigt. Efter Jesu himmelfart er mennesker henvist til at møde Kristus og blive kendt med hans inkarnation gennem andres vidnesbyrd om ham.

De bibelske skrifter er det grundlæggende og autoritative vidnesbyrd om Kristus, hans inkarnation og frelsergerning. Kun ved at møde det

bibelske budskab om Kristus kan mennesker i dag komme til frelsende tro på ham.

Selvom Bibelen således ikke udgør hele Guds åbenbaring, er den en altafgørende del af den. Gennem den gives mennesker et klart og fuldt tilstrækkeligt kendskab til Gud, hans vilje og hans frelse. (Sl 19,1-7; Joh 1,14; Joh 14,9; ApG 17,22-31; Rom 1,18-2,16; Rom 10,14; 1 Kor 1,18-2,16; Hebr 1,1-3a).¹

Bibelens væsen

De bibelske skrifter er ifølge deres eget vidnesbyrd blevet til ved Helligåndens inspiration af mennesker (5 Mos 18,18-20; Jer 1,9; Matt 5,17-20; Joh 14,26; ApG 3,21; 2 Tim 3,15-17; Hebr 3,7; 1 Pet 1,10-12; 2 Pet 1,19-21). I deres oprindelige udformning og ordlyd² er de derfor helt igennem og uadskilleligt Gudsord og menneskeord.

Således er Bibelen ikke blot et vidnesbyrd om Guds ord. Tilsvarende indeholder den ikke blot Guds ord. Den er både i alle sine dele og i sin helhed Guds ord. Dermed er der ingen del af Bibelen, som ikke ud fra en ret forståelse af dens sammenhæng og hensigt er Guds ord. Bibelen bliver ikke først Guds åbenbaringsord i mødet med mennesker, ligesom dens gyldighed ikke afhænger af menneskers respons.

At Bibelen er syndige menneskers ord, og at Gud har brugt de forskellige forfatteres personligheder og litterære særpræg, inklusive eventuelle grammatiske og formmæssige uregelmæssigheder, rækker ikke ved, at den på alle punkter fuldt ud er Guds ord. Det forhold, at Gud i Bibelen har benyttet sig af menneskeligt sprog, indebærer heller ikke, at dens karakter af Guds ord på nogen måde begrænses; heller ikke at Gud har brugt et utilstrækkeligt eller upassende middel til sin åbenbaring.

1. Når der i det følgende angives bibelhenviisninger, skal dette alene ses som et centralt udvalg af det materiale, som underbygger udtalelsen. For en grundigere gennemgang af bibelmaterialet kan der f. eks. henvises til Niels Ove Vigilius, "Bibelens syn på sig selv", i *Skrift og åbenbaring*, (København: Credo Forlag, 1997), 36-49 og Wayne Grudem, "Scripture's Self-attestation and the Problem of Formulating a Doctrine of Scripture" i *Scripture and Truth*, D. A. Carson og J. D. Woodbridge (red) (Grand Rapids: Zondervan, 1983), 19-59.

2. Denne kan etableres med stor nøjagtighed ud fra de tilgængelige tekstvidner.

Bibelens autoritet

Bibelen har sit centrum i Kristus og frelsen i ham, og dens primære formål er at åbenbare ham og hans værk, så mennesker frelses ved troen på ham (1 Kor 3,11; 2 Kor 1,18-20; Ef 1,10; 2 Tim 3,15). At Bibelen har dette centrum betyder dog ikke, at kun vidnesbyrdet om Kristus er Guds åbenbaring. Bibelen er som Guds åbenbaringsord den øverste og absolutte autoritet i alle spørgsmål, der vedrører kristen tro, lære og liv. Derfor skylder vi Gud at tro og at adlyde den, netop som hans ord. Denne autoritet modtager Bibelen ikke fra kirken, traditionen eller nogen anden menneskelig kilde, men har den fra Gud selv. Kirkens, traditionens og bekendelsernes autoritet er dermed underordnet Bibelens. (5 Mos 4,1-2; 5 Mos 6,4-9; Ordspr 30,5-6; Matt 7,24-27; Joh 10,35; Joh 14,15; 1 Kor 4,6; Gal 1,1-12; 2 Tim 3,14-17; Åb 22,18-19).

Bibelens sandhed

De bibelske skrifter er ifølge deres eget vidnesbyrd fuldt troværdige og sande i alt, hvad de udtaler sig om (2 Mos 34,6; Sl 12,7; Sl 19,8-10; Sl 119,142; Matt 5,17-20; Joh 14,6; Joh 17,17; ApG 24,14; Tit 1,1-3). Vi må således have tillid til og bøje os for alt, hvad Bibelen siger. Dens skrifter er både hver for sig og som samlet helhed uden nogen fejl eller selvmodsigelse i den oprindelige udformning og ordlyd og i den betydning, de har efter Helligåndens og de bibelske forfatters intention.

Dette gælder ikke kun for Bibelens udsagn om tro, lære og liv, men for alle dens udsagn. Skulle der opstå strid om et forhold, som Bibelen udtaler sig om, er Bibelen således den øverste autoritet i dette spørgsmål. Således er Bibelen helt og fuldt troværdig og sand. I studiet af Bibelen må vi være opmærksomme på dens karakter af historisk og litterært dokument. De bibelske skrifter er blevet til over lang tid og i mange forskellige historiske og kulturelle sammenhænge. De er skrevet af en række forskellige forfattere, på flere forskellige sprog og betjener sig af en bred vifte af litterære genrer og former. Alle disse forhold må tages i betragtning, når man læser og fortolker Bibelen. Dog er en egentlig og fuld forståelse af de bibelske skrifter kun mulig ved Helligåndens virke i omvendelse og tro (1 Kor 2,6-16; 2 Kor 3,12-4,6; 2 Pet 1,20-21).³

3. Ovenstående er skrevet med en klar erkendelse af, at ikke alt er sagt med denne redegørelse. Det har ikke været muligt inden for denne ramme at sætte det skitse-rede bibelsyn i forhold til udfordringerne fra den nyere tekstkritik, hermeneutik og tekstteori, som f.eks. teorierne om flere oprindelige tekster i nogle skrifter, om

Sammenfattende teser

1. Bibelen er Guds åbenbaringsord, og mennesker kan i dag ikke få et frelsende kendskab til Jesus Kristus uafhængigt af dens vidnesbyrd om ham.
2. Bibelen blev til ved Helligåndens inspiration af mennesker og er derfor helt igennem og uadskilleligt Guds ord og menneskeord.
3. Bibelens centrum er Kristus og frelsen i ham, og den er øverste og absolutte autoritet i alt, hvad der vedrører kristen tro, lære og liv.
4. Bibelen er i alt hvad den siger helt og fuldt sand.

mulighedsbetingelserne for at forstå tekster fra en fjern kultur, og om hvor mening er i mødet mellem tekster og læsere. Det er imidlertid vores opfattelse, at disse udfordringer ikke rækker ved grundlaget for den ovenfor skitserede tillid til Bibelen som pålideligt åbenbaringsredskab og sandt åbenbaringsord og frelsesvidnesbyrd.

Ledelsesform

Alle kristne er præster

Bibelen beskriver den kristne menighed som et helligt folk og et kongeligt præsteskab. Ikke bare menigheden som helhed, men enhver kristen er salvet med Helligånden og indsat som præst for Gud. Denne præstestilling indebærer bl.a., at enhver kristen er i stand til at udøve alle præstelige tjenester i menigheden, herunder at administrere sakramenterne og forkynde, at bede, at bedømme læren og frembære sig selv som et åndeligt offer for Gud.

Hvordan den enkelte udfolder sine præstelige tjenester må afklares inden for rammerne af den øvrige bibelske vejledning for menighedens liv, herunder bl.a. principperne om orden ved menighedernes samlinger og om, at den belærende og vejledende forkyndelse varetages af mænd, der kaldes til denne opgave. At nogle, men ikke alle, kaldes til at udøve visse af de præstelige tjenester betyder ikke, at den kristne menighed derved bliver delt i en gejstlig, dvs. åndelig, stand og en ikke-gejstlig stand, eller i en mere åndelig og en mindre åndelig. Der er ikke nogle kristne, som har en åndelig særstatus eller en mere direkte forbindelse til Gud end andre. At nogle kristne har større åndelig dømmekraft og indsigt end andre og derfor får en særlig tjeneste i menigheden, rækker ikke ved, at alle kristne i og med Helligåndens iboen har åndelig indsigt (Es 54,13; Jer 31,34; Joh 6,45; Joh 10,4-5; ApG 8,36-39; Rom 8,9; Rom 12,1; I Kor 2,6-16; I Kor 8,1; I Kor 12,4-13; I Kor 14,26; I Thess 4,9; Hebr 8,11; I Pet 2,9; I Joh 2,18-21; I Joh 2,26-27; I Joh 4,1-6; Åb 1,6; Åb 5,9-10).

Nåde-gaverne, tjenesterne og embederne er mangfoldige

Til menighedens kongelige præsteskab har Gud givet en stor opgave: At forkynde hans guddoms-magt og frelse; at forvalte nådemidlerne (ordet og sakramenterne); at ære, prise og tilbede ham; at bede; i ord og gerning at tjene ham og næsten og derved være lys og salt i verden og at lade sig opbygge som Kristi legeme til at rumme hans fylde (Es 60.6;

Matt 28,18-20; Joh 4,23-24; Rom 12,1; I Kor 14,26; Ef 1,6; Ef 1,12; Ef 4,12-13; Kol 3,16-17; Kol 4,1-6; I Tim 2,1; Jak 2,15-17; I Pet 2,5-10; I Joh 3,17-18; Åb 5,9-12). Denne store og herlige opgave udfører menigheden ved en bred vifte af nådegaver, tjenester og embeder. Ingen af disse løser i sig selv hele opgaven. Men tilsammen løser de den, idet hver nådegave, tjeneste og embede løser sin vigtige del af den (Rom 12,3-8; I Kor 12,14-31; Ef 4,7-16).

Alle kristne er af Gud kaldet til at tjene i menigheden og udrustet med en eller flere nådegaver hertil. Derfor udgør enhver kristen en vigtig del af sin menighed. Men ikke alle kristne har samme tjeneste. Nogle har kald og nådegave til at tjene som ledere i menigheden, mens andre har kald og nådegaver til andre tjenester. Derfor må menigheden sammen med den enkelte søge Guds vilje for at nå til klarhed over, til hvilken tjeneste Gud kalder og udruster vedkommende (Rom 12,3-8; I Kor 12,14-31; Ef 4,7-16; I Pet 4,10).

Blandt menighedens mange forskellige tjenester udgør forvaltningen af den belærende og vejledende forkyndelse og af sakramenterne den afgørende hovedsag. Uden en sand forkyndelse og en ret sakramentforvaltning kan menigheden ikke forblive åndeligt sund og levende. For at sikre en ret og ordentlig forvaltning af disse nådemidler søger menigheden Guds vilje og kalder så nogle til denne tjeneste. Dette kald er ikke udtryk for nogen åndelig særstatus eller magt hos de pågældende. Men i overensstemmelse med deres evner og nådegaver bliver de betroet et særligt ansvar og en særlig opgave.

De principielle rammer

Udformningen af embeds- og ledelsesstrukturen i menigheden må ske inden for rammerne af de overordnede bibelske principper for menighedens ledelse, herunder ikke mindst de følgende:

a) For nogle tjenesters vedkommende, bl.a. ledelsens, giver Bibelen kriterier for hvilke personer der kan kaldes til den pågældende tjeneste. Disse formaninger må indgå i overvejelserne, når en menigheds ledelse vælges. (I Tim 3,1-13; Tit 1,6-9).

b) Når en menigheds ledelse er indsat, skylder menigheden at påskønne og adlyde den og underordne sig den. (I Kor 16,16-18; I Thess 5,12-13; I Tim 5,17-19; Hebr 13,17; I Pet 5,5).

Side 18

c) Menighedens ledelse skal ikke herske over den, men tjene den, være forbilleder for den og sørge for at den får den rette åndelige føde til den rette tid. (Matt 24,45-51; I Tim 4,12; I Pet 5,1-4).

Det konkrete

Indenfor de principielle rammer, som Bibelen lægger, er der plads til flere "rigtige" måder at konstruere en menigheds ledelse på. Der bliver ikke påbudt én bestemt struktur i modsætning til andre; og af de oplysninger, vi har i Ny Testamente om de første menigheder, er det vanskeligt med sikkerhed at udlede et entydigt mønster som eksempel til efterfølgelse.

En menighed vil imidlertid altid antage en bestemt form. Denne form må hele tiden tilpasses tid, sted og situation for bedst muligt at tjene menighedens formål (jf. Paulus' eksempel i I Kor 9,19-22). Den måde, man konkret vælger at konstruere en menigheds ledelse på, er en del af denne form. Derfor bør en menighed vælge den ledelsesform, som man vurderer bedst vil tjene menighedens formål i den givne situation. Den situation kan opstå, hvor en ændring af menighedens ledelsesform vil være hensigtsmæssig eller ligefrem påkrævet.

Derfor er det følgende ikke ment som en beskrivelse af en til alle tider gældende ideel ledelsesform. Men det er den ledelsesform, vi anser for mest formålstjenlig i den nuværende situation for den menighed vi har taget initiativ til.

1) Ledelsens opgaver

Menighedens ledelse har det overordnede åndelige ansvar for menighedens liv og lære. Dette udmyntes konkret i bl. a. følgende punkter:

- a) Ledelsen har det endelige ansvar for alle menighedens arbejds-grene.
- b) Ledelsen afgør lærespørgsmål.
- c) Ledelsen har ansvar for løbende at evaluere den forkyndelse og undervisning, der lyder i menigheden, og drøfte menighedens liv, åndelige tilstand og situation. Med dette løbende arbejde som baggrund tilrettelægger ledelsen emner og tekster for den belærende og vejledende forkyndelse og undervisning for menighedens voksne og tager evt. nye tiltag, som den finder hensigtsmæssige. I lyset af det samme løbende arbejde bearbejder ledelsen

med passende mellemrum de konkrete målsætninger og strategier for menighedens liv og arbejde og drager omsorg for, at det samme sker for de enkelte arbejdsgrene.

- d) Det er menighedens ledelse, der forvalter dåb og nadver.
- e) Det er menighedens ledelse, der har bemyndigelsen til og ansvaret for, at menigheds-medlemmer sættes i kirketugt, hvis de trods broderlig formaning ubodfærdigt fortsætter i åbenbar synd.
- f) Nogle, men ikke nødvendigvis alle, af menighedens ledelses medlemmer prædiker og/eller underviser jævnlige i menigheden.
- g) Ledelsen har ansvar for at hjælpe, opmuntre og kalde alle menighedens medlemmer til at tage del i menighedens arbejde i en tjeneste, der så vidt muligt svarer til deres nådegaver.

2) Ledelsens sammensætning

Menighedens ledelse betegnes "ældsteråd" og dannes af mænd, der lever op til de bibelske krav til åndelige ledere i menigheden. Det er ønskeligt, at de repræsenterer bredden i menigheden, således at ledelsen kan stå i frugtbar dialog med hele menigheden. Intet medlem af ældsterådet har forrang fremfor andre. Rådets medlemmer får betegnelsen og embedet "ældste".

Vi anser det for et mål at ansætte en eller flere medarbejdere på lønnet eller ulønnet basis afhængig af den givne situation med det formål at styrke centrale opgaver, herunder ikke mindst den belærende og vejledende undervisning og mission. Ansatte med et overordnet åndeligt lederansvar indtræder i ældsterådet, men uden stemmeret. En ansat, hvis hovedopgave er belærende og vejledende undervisning, vil få betegnelsen "præst".

I tilknytning til ældsterådet nedsættes et udvalg, som får betegnelsen "menighedsråd". Det er menighedsrådets opgave at bistå ledelsen i dens arbejde, bl.a. ved at tage ansvar for en række af menighedens arbejdsgrene, samt at bidrage med kommentarer og råd vedrørende ældsterådets arbejde. De ældste er fødte medlemmer af menighedsrådet, mens dets øvrige medlemmer vælges af menigheden. Rådet bør have både kvindelige og mandlige medlemmer. Skulle en sag komme til afstemning i menighedsrådet har kun de ældste stemmeret.

3) Valget af ældsterådet

Valg til ældsterådet foregår i tre faser. Først opstilles kandidater ved 3-

Side 20

4 af menighedens medlemmer som stillere. Dernæst godkender det siddende ældsteråd listen af kandidater i den forstand, at eventuelle kandidater som tydeligt ikke lever op til de bibelske krav til åndelige ledere i menigheden holdes ude fra kandidatlisten samtidig med at stillerne orienteres. Endelig vælger menighedens stemmeberettigede medlemmer det ønskede antal medlemmer til ældsterådet ved afstemning om kandidaterne.

De nærmere regler for valg skal nedfældes i menighedens vedtægter eller i ældsterådets statut.

4) Tilsyn

Det valgte ældsteråd udgør den øverste myndighed i menigheden og fører i denne egenskab tilsyn med den. Således vil der ikke findes noget eksternt tilsyn med autoritet over menigheden. I stedet ser vi det som et mål at finde en eller flere personer udenfor menigheden, som vil få til opgave at føre et rådgivende tilsyn med den.

Menighedens netværk

Enhver kristen lokalmenighed har behov for og gavn af at stå i et nært fællesskab med andre menigheder. Et sådant fællesskab vil modvirke en usund menighedsmæssig selvcentrering og selvtilstrækkelighed. Det vil være et værn imod læremæssig og ledelsesmæssig afsporing.

Det vil kunne befordre indbyrdes inspiration og berigelse menighederne imellem. Og det vil muliggøre en række aktiviteter, som den enkelte menighed ikke er i stand til at iværksætte alene.

På denne baggrund har det fra begyndelsen været vores ønske, at den påtænkte frimenighed skulle indgå i et nært samspil og fællesskab med andre menigheder, der arbejder på det samme læremæssige grundlag.

Samtidig har vi ønsket, at frimenigheden skulle være selvstændig. At den ikke skulle være underlagt en bestemt kristen organisationsledelse eller nogen anden ledelsesmæssig myndighed uden for menigheden selv. Dette sidste ønske er ikke principielt, men pragmatisk motiveret. Vi anerkender fuldt ud, at det kan være forsvarligt og i mange tilfælde også hensigtsmæssigt, at lokale menigheder er underlagt et overordnet åndeligt tilsyn uden for menigheden. Men vi mener ikke, at det i udgangspunktet vil være den rette model for vores frimenighed.

Der er to grunde til, at vi anlægger denne vurdering.

For det første synes der kun at være én realistisk model for et sådant tilsyn: at frimenigheden bliver en del af en af de eksisterende missionsforeninger. I så fald ville alle menighedens medlemmer formelt komme til at tilhøre denne ene missionsforening. Det anser vi for uønskeligt. Alene i initiativgruppen repræsenterer vi en stor bredde med hensyn til foreningstilhørsforhold og foreningsidentitet, og denne bredde må antages at blive kendetegnende for frimenigheden i sin helhed. Få af os er beredt på her og nu at opgive vores foreningsidentitet og antage en ny.

Side 22

I udgangspunktet anser vi det derfor for ønskeligt, at frimenighedens medlemmer kan vedblive at forstå sig selv som henhørende henholdsvis til den ene eller den anden missionsforening eller blot som evangelisk lutherske, bibeltro kristne.

For det andet tillægger vi det stor betydning, at frimenigheden fra begyndelsen kan antage en selvstændig form. Vi mener, der er meget godt at sige om de former, som er blevet karakteristiske for de forskellige missionsforeninger. Men som det fremgår af vores papir om menighedsliv og mission, ønsker vi at udnytte muligheden for at tænke uafhængigt af en bestemt historisk tradition i udviklingen af frimenighedens ydre former. Vores mål og ønske er, at frimenigheden får en ydre form, som beforder formidlingen af Guds Ord til såvel kristne som ikke-kristne i vores tid. Vi forventer, at vi vil være i stand til at tænke og handle mere frit og kreativt i denne proces, hvis menigheden er selvstændig.

Hvordan lader disse forskellige hensyn sig så forene? Hvordan kan menigheden på samme tid være en del af et netværk og bevare sin selvstændighed?

I efteråret 1999 tog initiativgruppen kontakt til afdelingsstyrelsen for Luthersk Missionsforening (LM) i København og forelagde dem vores tanker om disse forhold. Mere konkret spurgte vi, om det var muligt at blive tilknyttet LM's arbejde i Københavnsområdet uden at blive en regulær LM-frimenighed. Efter samtale med afdelingsstyrelsen nåede vi frem til en tilknytningsmodel, som begge parter kunne anerkende. I korthed går den ud på følgende:

1. Frimenigheden er en selvstændig evangelisk-luthersk menighed og er åben for fællesskab og samarbejde med alle sammenhænge, som repræsenterer bibeltro evangelisk-luthersk kristendom.
2. Frimenigheden er associeret Luthersk Missionsforening (LM) i København og vil have sæde i LM's afdelingsstyrelse med observatørstatus.
3. Frimenighedens børne- og ungdomsarbejde bliver tilknyttet LM's børne- og ungdomsarbejde, dog således at det praktiske og åndelige ansvar ligger i frimenigheden.

4. Frimenigheden har gennem associeringen mulighed for at tage del i LM's fælles arrangementer og aktiviteter på afdelingsplan: lejre, evangelisationsfremstød, nærradioarbejde, lederundervisning, prædikantmøder etc. Frimenigheden vil ikke kun drage nytte og nyde godt af disse netværksaktiviteter, men vil efter evne selv yde et bidrag til dem såvel i form af arbejdskraft som i form af forpligtende økonomisk støtte.
5. Frimenighedens engagement i tværkulturel mission vil have form af samarbejde med og støtte til missionselskaber, der arbejder på bibeltro, evangelisk-luthersk grundlag. Associeringen gør det naturligt, at menigheden støtter LM's ydremissionsarbejde. Herudover vil menigheden efter evne støtte missionsprojekter i f.eks. Dansk Ethioper Mission, Evangelisk-Luthersk Missionsforening, KFS og Indre Missions Flygtningearbejde.
6. Frimenigheden vil gøre brug af LM's prædikanter i forskellige forkyndende opgaver i menigheden. Hvem menigheden kalder som prædikanter og undervisere afgøres alene af menighedens ledelse, og den vil naturligt gøre brug af prædikanter også fra andre sammenhænge.
7. Frimenighedsmedlemmer, der ønsker at tilkendegive en personlig tilslutning og støtte til LM, kan ansøge LM om at blive medlemmer på afdelingsplan. Samtidig er frimenigheden åben overfor medlemmers fortsatte medlemskab af og engagement i andre missionsforeninger og lignende.

Gudstjenesteform

I stedet for først og fremmest at drive evangelisation gennem kampagner og fremstød af forskellig art, vil frimenighedens primære evangelisationsform være den egentlige gudstjeneste, der sigter mod at være “søgerorienteret”, dvs. en gudstjeneste, hvor indholdet kan forstås af såvel kristne som ikke-kristne

Kodeordene for gudstjenestens form er enkelhed, overskuelighed og kvalitet, og en klar målsætning for forkyndelsen er relation til det moderne menneskes hverdag. Gennem kreativitet og jordnær stærk forkyndelse håber vi at kunne skabe lyst og frimodighed hos menighedens medlemmer til at invitere arbejdskolleger, naboer, venner etc. med. De vil forhåbentlig få punkteret nogle fordomme om kristendom, finde ud af at Jesus har noget at sige til dem — og komme til tro!

I tillæg til gudstjenesten tænker vi at tilbyde differentieret undervisning til børn, søgende, kristne etc. Alt dette tænkes samlet på søndage, sådan at der i ugens løb er overskud og frihed til at være hverdagskristen i de forskellige relationer, man er sat i.

Udkast til frimenighedens liturgi

Præludium I overensstemmelse med gudstjenestens “tema” kan det f.eks. være et frisk arrangement over en gammel salme, et meditativt klassisk klaverstykke, solosang etc.

Velkomst Herunder præsentation af dagens tema, guidning af nye etc.

Sang/salme

- Tekstlæsning** Det må være et mål at oplæsningen er forberedt, så den afspejler en forståelse af tekstens budskab og karakter.
- Bøn** En blanding af varierede og faste led og bedeemner fra menigheden. Personlig forbøn og indslag med stille bøn kan overvejes.
- Sang/salme**
- Vekslende led** Frit vidnesbyrd, “forudbestilt vidnesbyrd”, videoklip, sketch/drama, oplæsning af digt/tekst etc. De sidstnævnte indslag behøver ikke at være direkte forkyndende, men skal skabe eftertanke og spørgsmål, som forkyndelsen skal besvare.
- Lovsangssession**
- Prædiken** Her er gudstjenestens højdepunkt. Prædikenen skal være central, nutidig og forståelig—og den skal ikke være for kort! Der kan også arbejdes med forskellige prædikenformer (f.eks. dialogform, panel, spørgsmål-svar).
- Nadver** Det er altid en overvejelse, om nadveren hører til i en søgervenlig gudstjeneste, men en afvejning af fordele og ulemper synes at tale for at have nadver ved gudstjenesten fremfor at have en særlig sakramentsgudstjeneste på et andet tidspunkt.
- “Farvel”** ”Gudstjenestelederen” siger farvel, og opfordrer nye til at komme med i en åben bibelstudiegruppe, komme med spørgsmål/kommentarer ved personlig henvendelse eller skriftligt på gudstjenesteprogrammet. Meddelelser om kommende arrangementer skal ligeledes skrives på programmet, så vi undgår uforholdsmæssigt mange meddelelser fra “podiet”!
- Evt. postludium** Efter samme skabelon, som præludium.

Ritual for barnedåb

Tidligere i hæftet har vi antydnet en ramme for gudstjenesteformen i menigheden, som på flere måder er et brud med den stramt liturgiske og ritualbundne folkekirkegudstjeneste. Samtidig er vi os bevidst, at ritualer har en positiv funktion. Det gør sig særligt gældende i forbindelse med sakramentsforvaltningen. Her har et ritual med dets gentagne brug i menigheden bl.a. en klart undervisende funktion, idet sakramentets indhold og virkning ”prædikes” gennem ritualets ord.

I den forbindelse har vi debatteret det folkekirkelige dåbsritual. Og særligt tilspørgselsens form har gjort, at vi følte et behov for et alternativ. I vores lære om dåben fremhæver vi, at barnet kan tro. Men som Leif Andersen gør opmærksom på i bogen *Hvad Bibelen faktisk siger om barnedåben*, så er det vigtigt at skelne mellem tro som tillid og tro som overbevisning. Når NT taler om børns tro, er det ikke som overbevisning, men som ”tillid, der ikke nødvendigvis er afhængig af bevidsthed, vilje og intelligens”. Det nugældende ritual med sin tilspørgsel til barnet bygger imidlertid på en antagelse af, at barnet har en bevidst tro. Dermed kommer der en modsætning mellem ritual og det, vi tror, eller også kan tilspørgselen få en overfladisk karakter.

Vi undersøgte derfor, hvilke ritualer der anvendes i vore nabolande, og vi fandt, at Svenska Kyrkans ritual, som findes i kirkehåndbogen fra 1986, var klarere på dette punkt. Samtidig er der i dette ritual en teologisk og bibelsk fylde, som tidligere danske ritualer har haft, men som i udstrakt grad er forsvundet i det nuværende.

Vi er derfor glade for at kunne fremlægge det svenske ritual i oversættelse og med enkelte ændringer i formuleringer. Vi håber, at dåben i menigheden på denne måde kan sættes ind i en god og værdig ramme, og at ritualet må være med til at understrege storheden ved Guds frelsesgave i dåben.

Dåbsritual for barnedåb
Efter Svenska Kyrkans kirkehåndbog 1986
Oversat med enkelte ændringer

P = præsten
F = forældre (eller en anden som bærer barnet)
M = menigheden
L = læser

Ved kursiv bruges hankøns-, hunkøns- eller flertals-form, som det passer.

Indledning

(P) I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn.
Gud vil, at vi skal leve i fællesskab med ham. Derfor har han sendt sin Søn, Jesus Kristus, for at redde os fra det onde. Gennem dåben føder han os til nyt liv og fører os ind i sin kirke og et liv sammen med ham.
Derfor vil vi i dag døbe *dette* barn.

(P) Lad os bede.

Den følgende bøn kan bedes af én af forældrene (evt. den fadder som bærer barnet) eller af præsten.

(F) Gud vor Far, vi takker dig for *vort barn* og for den gave og det ansvar, du har givet os. Velsign os, at vi ved din hjælp må give *ham* et trygt og kærligt hjem. Og når vi nu bærer *ham* frem til dåben, beder vi dig: befri *ham* fra synden og alt ondt, fyld *ham* med din Ånd, og tag imod *ham* i din kirke, så at *han* bliver et barn i din familie. Ved Jesus Kristus, vor Herre.

(M) Amen

eller

(P) Gud vor Far, vi takker dig for *dette barn* og for den gave og det ansvar, du har givet *hans* forældre. Velsign du dem, at de ved din hjælp må give *ham* et trygt og kærligt hjem. Og når de nu bærer *ham* frem til dåben, beder vi dig: udfri *ham* fra synden og

Side 28

- alt ondt, fyld *ham* med din Ånd, og tag imod *ham* i din kirke, så at *han* bliver et barn i din familie. Ved Jesus Kristus, vor Herre.
- (M) Amen.
- (P) Lad os nu høre evangeliet om Jesus og barnet. Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: »Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det.« Og han tog dem i favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem. (Mark 10,13-16)

Modtagelsen af dåbskandidaten

Navnetilspørgsel, bøn om befrielse fra det onde og korstegningen sker for hvert barn for sig.

- (P) Hvad er barnets navn?
- (F) NN.
- (P) Gud, du som alene frelser fra alt ondt, befri NN fra mørkets magt og før *ham* over i din elskede Søns rige, skriv *hans* navn i livets bog, og bevar *ham* i dit lys, nu og altid.

Tag imod korsets tegn på din pande, på din mund og på dit hjerte til et vidnesbyrd om, at du skal tilhøre Jesus Kristus, den korsfæstede og opstandne, og være hans discipel.
Amen

Herrens ord om dåben

Matt 28 læses altid og altid først. Derefter kan én eller flere af de øvrige dåbstekster læses.

- (P) Lad os nu høre Herrens ord om dåben og troen.
- (P/L) Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at

holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende. (Matt 28,18-20)

Eller ved I ikke, at alle vi, som er blevet døbt til Kristus Jesus, er døbt til hans død? Vi blev altså begravet sammen med ham ved dåben til døden, for at også vi, sådan som Kristus blev oprejst fra de døde ved Faderens herlighed, skal leve et nyt liv. For er vi vokset sammen med ham ved en død, der ligner hans, skal vi også være det ved en opstandelse, der ligner hans. (Rom 6,3-5)

For I er alle Guds børn ved troen, i Kristus Jesus. Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus. (Gal 3,26-28)

Men da Guds, vor frelsers, godhed og kærlighed til mennesker blev åbenbaret, frelste han os, ikke fordi vi havde gjort retfærdige gerninger, men fordi han er barmhjertig; det gjorde han ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden. (Tit 3,4-5)

Da de hørte [Peters tale], stak det dem i hjertet, og de spurgte Peter og de andre apostle: »Hvad skal vi gøre, brødre?« Peter svarede: »Omvend jer og lad jer alle døbe i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave. (ApG 2,37-38)

Dåbshandlingen

Vandet hældes i dåbsfadet.

- (P) Lad os bede:
Gud vor Fader, vi priser dig for det løfteord, som er knyttet til dåbens vand; at du i dåbens vand helliger os til at tilhøre dig; at du renser os fra syndens skyld og genføder og fornyer os til nyt liv i Kristus; og at du giver os del i hans opstandelse til evigt liv. Vi beder dig: Vis din overvældende kraft også over *dette barn* og virk efter dit ord. Skænk du *ham* den tro som griber om dit løfte. Din er magten og æren i evighed.
Amen.
- (P) Lad os bekende den tro, som vi døbes til i Kristi kirke:

Side 30

- (Alle) Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen. Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber. Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde. Vi tror på Helligånden, én hellig, almindelig kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.
Amen

- (P) Vil I, at jeres barn skal døbes til denne tro og leve i menigheden i fællesskab med Kristus?

- (F) Ja.

Dåben og den efterfølgende bøn med håndspåleggelse sker med hvert barn for sig.

Præsten øser nu dåbsvandet tre gange over barnets hoved og siger:

- (P) NN, jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn

Barnets hoved tørres af, og præsten lægger sin hånd på dets hoved.

- (P) Gud vor Fader, du som gennem vand og hellig Ånd har givet NN syndernes forladelse, -- behold *ham* i din nåde, opfyld *ham* med din hellige Ånd, og hjælp *ham* at leve i sin dåb dag for dag. Ved Jesus Kristus, vor Herre. Amen.

Dåbens konsekvenser

Præsten kan overtage barnet og vise det frem til menigheden eller blot pege på det, mens det er vendt mod menigheden.

- (P) Se, her er NN, som vi nu må regne for *et Guds barn*.
Jesus sagde: Den som tager imod et sådant barn i mit navn ta-

ger imod mig.

- (M) Vi byder *dette* barn velkommen som et *nyt medlem* i Kristi kirke og i denne menighed.
- (P) Lad os omslutte *ham* og *hans* forældre med kærlighed, omsorg og forbøn.

Dåbslyset tændes og gives til forældrene med f.eks. følgende ord:

- (P/L) Jesus selv sagde: Jeg er verdens lys. Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys. Og apostelen Johannes kalder Jesus for menneskers lys, det sande lys som oplyser ethvert menneske. Gennem dåben bliver vi lysets børn. Dåbslyset minder os om, hvem Jesus er, og hvem vi er, når vi er forenet med ham i troen.
- (P) Kære forældre og faddere. Gennem dåben er *dette barn* blevet optaget i Kristi kirke. Det er nu jeres opgave som forældre og som faddere at være forbillede og forbedere for *ham*, og sammen med menigheden lede *ham* på troens vej gennem livet, så *han* en dag kan følge Jesus ind i den sande glæde.
- (P/L) Lad os bede:
Gud vor Far, du som gør os til dine børn, når du gennem dåben optager os i din kirke, vi beder for NN: Bevar *ham* i din nåde. Lad *ham* opdage mere og mere af dit riges hemmeligheder. Led *ham* alle dage ved din Ånd, så at *han* en gang som Kristi medarbejder får del i din evige herlighed. Vi beder også for *hans* forældre, at de i tillid til din hjælp kan være de første vidner for *ham* om troen. Giv os alle ved din Ånd styrke og kraft til vort indre menneske, så at Kristus kan bo ved troen i vore hjerter. Det beder dig vi om ved Jesus Kristus, vor Herre. Amen.
- (P) Lad os sammen bede Herrens egen bøn:
- (M) Vor Fader, du som er i himlene! Helliget blive dit navn, komme dit rige, ske din vilje som i himlen således også på jorden; giv os i dag vort daglige brød, og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere, og led os ikke ind i fristelse, men fri os fra

Side 32

det onde. For dit er Riget og magten og æren i evighed. Amen.

Præsten lægger hånden på *barnets* hoved.

(P) Modtag Herrens velsignelse:
Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.
Amen

Gå i fred og tjen Herren med glæde.

Mænds og kvinders tjeneste i menigheden

Grundlaget for at overveje dette spørgsmål er en generel overvejelse af forholdet mellem mand og kvinde i Guds skabelse. Vi har fundet, at følgende punkter er et godt udgangspunkt¹:

1. Både Adam og Eva blev skabt i Guds billede, som personer ligeværdige i forhold til Gud og forskellige i deres mandlighed og kvindelighed.
2. En skelnen mellem maskuline og feminine roller er forordnet af Gud som en del af skabelsesordenen og skulle finde et ekko i ethvert menneskes hjerte.
3. At Adam var hoved i ægteskabet blev fastsat af Gud før syndefaldet og var ikke et resultat af synden.
4. Syndefaldet blev årsag til, at forholdet mellem mand og kvinde blev forvrænget.
 - I hjemmet er mandens kærlige og ydmyge lederrolle tilbøjelig til at blive erstattet af undertrykkelse eller af passivitet. Hustruens kloge og villige underordning er tilbøjelig til at blive erstattet af en tiltaget lederrolle eller af underdanighed.
 - I kirken giver synden manden en tilbøjelighed til at søge en verdslig kærlighed til magt eller en frasigelse af åndeligt ansvar, og den giver kvinden en tilbøjelighed til at modsætte sig grænserne for kvinders roller eller at forsømme brugen af deres nådegaver i passende funktioner.
5. Både det Gamle og det Nye Testamente giver udtryk for, at Gud har forbundet mænds og kvinders roller med lige høj værdi og ære. Både GT og NT bekræfter ligeledes princippet om mandens ledelse i familien og i menigheden.
6. Forløsningen i Kristus sigter mod at fjerne de forvrængninger, som kom med syndefaldet.

1. Det følgende er den første og vigtigste del af Danvers Erklæringen, som blev formet i 1987 af Council on Biblical Manhood and Womanhood.

Side 34

- I familien bør mænd aflægge ukærligt og egoistisk lederskab og tværtimod vokse i kærlighed og omsorg for deres hustruer; hustruer bør aflægge modstand mod deres mænds autoritet og vokse i villig og glad underordning under deres mænds lederskab.
 - I kirken giver forløsningen i Kristus mænd og kvinder en lige del i frelsens velsignelser; alligevel er nogle ledelses- og undervisningsfunktioner indenfor kirken forbeholdt mænd.
7. I alle livets forhold er Kristus den øverste autoritet og vejleder for mænd og kvinder, således at ingen jordisk underordning, det være sig i hjemmet, i kirken eller i samfundet, nogensinde indebærer et mandat til at følge en menneskelig autoritet ind i synd.
 8. Hos både mænd og kvinder må et indre kald til tjeneste aldrig blive brugt til at tilsidesætte bibelske kriterier for bestemte tjenester. Tværtimod må den bibelske lære forblive den autoritet, hvorpå vi prøver vores subjektive bedømmelse af, hvad der er Guds vilje.
 9. Med halvdelen af verdens befolkning uden for rækkevidden af national evangelisering; med utallige andre ufrelste mennesker i de samfund, hvor evangeliet har lydt; med sygdommes byrder og tragedier, fejlernæring, hjemløshed, analfabetisme, uvidenhed, alderdom, alkohol- og narkotikamisbrug, kriminalitet, fængslinger, psykiske lidelser og ensomhed behøver ingen mand eller kvinde, som har et brændende ønske om at gøre Guds nåde kendt i ord og handling, nogensinde at leve uden en meningsfuld tjeneste til herliggørelse af Kristus og til gode for denne faldne verden.
 10. Vi er overbevist om, at en fornægtelse eller forsømmelse af disse principper vil føre til voksende destruktive konsekvenser for vore familier, vore kirker og kulturen som helhed.

Når man med dette udgangspunkt skal formulere, hvordan mænds og kvinders tjeneste i menigheden skal defineres i forhold til hinanden, er der i det ovenstående tre grundlæggende principper, som er værd at gentage:

- Gud har forbundet mænds og kvinders roller med lige høj værdi og ære
- I kirken giver forløsningen i Kristus mænd og kvinder en lige del i frelsens velsignelser
- Nogle ledelses- og undervisningsfunktioner inden for kirken er forbeholdt mænd

Det første princip fremgår af Paulus' ord i I Kor 12,12-26:

"For ligesom legemet er en enhed, selv om det har mange lemmer, og alle legemets lemmer, så mange som de er, dog danner ét legeme, sådan er det også med Kristus. For vi er alle blevet døbt med én ånd til at være ét legeme, hvad enten vi er jøder eller grækere, trælle eller frie, og vi har alle fået én ånd at drikke. Et legeme består heller ikke kun af én del, men af mange. Siger foden: »Jeg er ikke hånd, altså hører jeg ikke til legemet,« er den dog alligevel en del af legemet, og siger øret: »Jeg er ikke øje, altså hører jeg ikke til legemet,« er det dog ligefuldt en del af legemet. Var hele legemet øje, hvad blev der så af hørelsen? Og var det hele hørelse, hvad blev der så af lugtesansen? Gud har nu engang givet hver enkelt del dens plads på legemet, som han ville det. Hvis det hele kun var én legemsdel, hvad blev der så af legemet? Men nu er der mange lemmer, men ét legeme. Øjet kan ikke sige til hånden: »Jeg har ikke brug for dig,« eller hovedet til fødderne: »Jeg har ikke brug for jer.« Tværtimod, de lemmer på legemet, som synes at være de svageste, netop de er nødvendige, og de lemmer, som vi synes er mindre ære værd, dem giver vi desto større ære, og de lemmer, som vi undser os ved, klæder vi med desto større blufærdighed; de andre lemmer har ikke brug for det. Sådan som Gud har sammenføjet legemet, har han givet det, som mangler ære, desto større ære, for at der ikke skulle opstå splid i legemet, men lemmerne være enige og have omsorg for hinanden."

Det andet princip læres lige så klart i Gal 3,26-29:

"For I er alle Guds børn ved troen, i Kristus Jesus. Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus, og hører I Kristus til, er I også Abrahams afkom, arvinger i kraft af Guds løfte."

Endelig fremgår det tredje princip af I Tim 2,12:

"Men at optræde som lærer tillader jeg ikke en kvinde, heller ikke at bestemme over sin mand." (jf. Tit 1,6; I Tim 3,2; I Kor 14,33-35).

Når disse principper skal udmøntes i praksis, bevæger man sig på en skala mellem to yderpunkter: Der er på den ene side funktioner og tjenester i menigheden, som Gud klart kalder både mænd og kvinder til, og hvor vi kan glæde os over den mangfoldighed, som Gud giver i me-

Side 36

nigheden. På den anden side er der et begrænset antal funktioner og tjenester, hvortil Gud kun kalder mænd. Mellem disse to punkter er et område, hvor vi som menighed er kaldet til at vurdere.

Vi ønsker en menighed, hvor både mænds og kvinders nådegaver kommer til udfoldelse, og hvor den menneskelige mangfoldighed af mandlighed og kvindelighed får plads. Vi finder det vigtigt, at børn, unge og voksne får både mandlige og kvindelige forbilleder, hvorfor begge køn bør være synlige i menighedslivet. Samtidig vil menighedens overordnede åndelige ansvar og tilsyn samt bestemte dele af undervisningen og forkyndelsen blive varetaget af mænd.

Derfor ønsker vi, at både mænd og kvinder deltager i f.eks.

- praktiske ledelsesopgaver på forskelligt niveau
- evangelisering
- tale til opmuntring, formanig og trøst
- vidnesbyrde
- sjælesorg
- undervisningen af børn og unge
- diakonale opgaver
- bøn og skriftlæsning ved menighedssamlinger
- sang og musik-ledelse

De ledelses- og forkyndelsesopgaver, som iflg. NT er lagt på mænd er det overordnede åndelige ansvar for menigheden og den belærende og vejledende forkyndelse for hele menigheden. Personer, der varetager denne forkyndelsesfunktion, benævner vi prædikanter, og som sådan kan kun mænd virke i menigheden.

Tværkirkelighed

“Vi tror på Helligånden, en *hellig almindelig kirke*...” Når det drejer sig om forholdet til andre kirkesamfund, er det afgørende at pointere, at Guds sande menighed på jord ikke er bundet til ét bestemt kirkesamfund, men består af levende kristne fra forskellige kirkesamfund til alle tider og overalt på jorden.

Det er og bliver en stadig smerte, at allerede siden den første menighed har splittelse og partidannelse været en del af dagsordenen, og vi må med skam bekende, at “mange af vore stridigheder udspringer ikke af nidkærlighed for Guds Ord og hans lære, men af kødelighed og selvhævdelse.”

Dette må føre tilbage til en granskning af og besindelse på Guds Ord med henblik på at lade sig belære og korrigere.

Når det alligevel er nødvendigt at udarbejde nogle retningslinier for samarbejde med andre evangeliske kirkesamfund, sker dette i erkendelsen af, at vi på denne side af evigheden, er nået/vil nå til forskellige forståelser af Guds Ord, som i bedste fald vanskeliggør og i værste fald umuliggør et samarbejde.

Som evangelisk-luthersk menighed vil vi ved menighedens arrangementer som hovedregel kun gøre brug af forkyndere, som står på dette grundlag - ikke bare for en klar varedeklarations skyld, men også fordi vi i den kristendomsforståelse har fundet et frigørende evangelium, det er afgørende at værne om.

Dette medfører, at også arrangementer udenfor menigheden af forkyndelsesmæssig art- f.eks. stævner, evangelisationskampagner etc. - kan blive vanskeliggjort af, at der kirkerne imellem hersker stor uenighed om, hvad centrale troslærepunkter (dåb, nadver, nådegaver etc.) indeholder.

Side 38

I disse tilfælde anser vi det i almindelighed for formålstjenligt for evangeliets udbredelse, at vi arbejder hver for sig på det grundlag, vi har tro på - i indbyrdes respekt og kærlighed.

Med dette ønsker vi ikke at afskære os fra at modtage og give inspiration i tværkirkeligt, evangelikalt regi, hvor vi deler samme grundlæggende lære om Gud, bibelsyn, frelsesforståelse og missionssyn (som det f.eks. er formuleret i IFES' Doctinal Basis på næste side). Vi anser det for naturligt - fortrinsvis på lederplan - at deltage i samtale/inspiration på tværs af evangelikale kirkesamfund. Ligeledes at gøre brug af resourcepersoner herfra til f.eks. foredrag, seminarer/workshops.

Den universelle enhed i Kristus kan også komme til udtryk i fælles bøn og lovsang til hans ære.

Ovenstående distinktioner skal ses som pejlemærker, der skal skabe tryghed og klarhed i den forkyndelse, som menigheden skal leve af. Erfaringen viser at dette farvand er fuld af vanskeligheder og gråzoner, som ofte kun lader sig løse fra sag til sag. Det pålægges derfor i det enkelte tilfælde menighedens ledelse at skønne hvor grænserne går.

Måtte Gud bevare os i troen på ham til vi engang skal samles med alle troende i hans rige.

IFES DOCTRINAL BASIS

- The unity of the Father, Son and Holy Spirit in the Godhead.
- The sovereignty of God in creation, revelation, redemption and final judgement.
- The divine inspiration and entire trustworthiness of Holy Scripture, as originally given, and its supreme authority in all matters of faith and conduct.
- The universal sinfulness and guilt of all men since the fall, rendering them subject to God's wrath and condemnation.
- Redemption from the guilt, penalty, dominion and pollution of sin, solely through the sacrificial death (as our Representative and Substitute) of the Lord Jesus Christ, the incarnate Son of God.
- The bodily resurrection of the Lord Jesus Christ from the dead and His ascension to the right hand of God the Father.
- The presence and power of the Holy Spirit in the work of regeneration.
- The justification of the sinner by the grace of God through faith alone.
- The indwelling and work of the Holy Spirit in the believer.
- The one Holy Universal Church which is the Body of Christ and to which all true believers belong.
- The expectation of the personal return of the Lord Jesus Christ.

Om skilsmisse og gengifte i menigheden

Ifølge Bibelen er ægteskabet en Guds skaberordning, og det er Guds vilje, at ægteskabet skal være livsvarigt mellem én mand og én kvinde. Hvor ægteskabet æres, er det til stor velsignelse såvel for ægtefællerne selv og deres børn, for deres øvrige nære relationer og for samfundet. Det store antal skilsmisser i vores land i dag må på denne baggrund betragtes både som en stor menneskelig og samfundsmæssig tragedie og som et udtryk for et omfattende frafald fra Guds Ord og vilje.

Som det var tilfældet for den første kristne menighed, er enhver kristne menighed kaldet til at slå værn om ægteskabet og repræsentere en bevidst modkultur til ægteskabsopløsende tendenser i samtiden. Samtidig er menigheden kaldet til at møde enhver fraskilt og gengift med omsorg, kærlighed og med budskabet om tilgivelse for al erkendt og bekendt synd. Det store antal brudte ægteskaber i vores samfund tvinger enhver kristne menighed til samvittighedsfuldt at forholde sig til spørgsmålet om, hvordan man på rette måde modtager, vejleder og gør brug af fraskilte og gengifte i menigheden.

I en luthersk kontekst udgør det en særlig vanskelighed, at der blandt bibeltro lutheranere er to syn på spørgsmålet om, hvorvidt fraskilte kan indgå nyt ægteskab. Der fuld enighed om, at ægteskabet ifølge Guds vilje er livsvarigt, men der er ikke samme enighed om, hvorvidt Bibelen åbner mulighed for, at fraskilte i visse bestemte tilfælde kan indgå et nyt ægteskab. Uenigheden knytter sig til fortolkningen af Matt 19,9, hvor Jesus siger: "Jeg siger jer: Den, der skiller sig fra sin hustru af anden grund end utugt og gifter sig med en anden, begår ægteskabsbrud." Nogle mener, at Jesus her åbner mulighed for gengifte i de tilfælde, hvor en fraskilt har været offer for sin ægtefælles utugt. Først bør de to ægtefæller søge at forliges (1 Kor 7,11), men hvis forligets mulighed er udelukket, er 'den uskyldige part' fri til at indgå et nyt ægteskab. Andre mener, at Jesus i Matt 19,9 kun åbner mulighed for skilsmisse - ikke gengifte - for den, som er blevet offer for utugt. Andre steder synes

Jesus og Paulus nemlig at afvise enhver mulighed for nyt ægteskab for fraskilte. (Mark 10,11-12; Luk 16,18; I Kor 7,10-11)

Det må betragtes som en stor ulykke, at der råder uklarhed blandt os, som ønsker at være bibeltro lutheranere, om så væsentligt et spørgsmål som dette. Og det må være vores fælles ønske og bøn, at Gud vil vejlede os til ret og fælles forståelse af hans Ord på dette område.

Som situationen er, må vi imidlertid anerkende den indbyrdes uenighed som et givent vilkår, og finde en praksis, som tager hensyn til begge syn – uden at lade de fraskilte og gengifte i stikken! På denne baggrund ønsker vi at følgende mål og retningslinier skal gælde i den menighed, vi tager initiativ til:

1. Det må være et højt prioriteret mål at støtte de kristne ægteskaber og at yde hjælp, støtte og vejledning over for ægtepar, der kommer i krise. Hjælpen må først og fremmest bestå i en evangelisk opmuntring og formaning til at leve efter Guds vilje i ægteskabet.
2. De fraskilte og gengifte må mødes og modtages af menigheden som alle andre. Nogle fraskilte er uden åbenbar skyld i deres skilsmisse, andre ikke. Men uanset deres personlige historie må alle såvel fraskilte som gengifte gennem menighedens ord og handlinger møde budskabet om Guds ubetingede nåde mod enhver synder, der omvender sig.
3. Alle troende fraskilte og gengifte er kaldet til at lovprise Gud og vidne om ham i menigheden og til at tage del i evangeliets udbredelse. Dette bør komme til udtryk i menighedens forkyndelse, praksis og sjælesorg over for fraskilte og gengifte.
4. Blandt menighedens medlemmer, forkyndere og ledere vil begge de to ovenfor skitserede syn på fraskiltes mulighed for at indgå nyt ægteskab have eksistensret. Dette må imidlertid betragtes som en nødsituation. Ideelt set er det kun en overgangsordning, indtil vi finder klarhed og enhed om ét syn.
5. Ifølge det mest restriktive af de to syn vil en fraskilt, der indgår et nyt ægteskab, i alle tilfælde bryde ægteskabet. Vielseshandlin-

Side 42

gen må således betragtes som den ydre og endegyldige markering af et ægteskabsbrud. Af hensyn til dette syn vil vi i menigheden ikke vie fraskilte.

6. Menighedens kirketugtspraksis vil ligge i forlængelse af den praksis, som er almindelig blandt bibeltro lutheranere i vort land. Vi lever med brødre og søstre iblandt os, som er gengifte, og som i overensstemmelse med det mindre restriktive syn anser deres nye ægteskab for bibelsk forsvarligt. Selvom de fastholder denne holdning, vil de ikke blive sat under tugt i menigheden. Vores kirketugtspraksis vil således rettes ind efter det mindre restriktive syn.
7. Bibelens fordringer til ledere og forkyndere i den kristne menighed, udelukker at gengifte kan varetage disse tjenester (I Tim 3,1-13; Tit 1,6-9). Grunden er ikke, at ledere og forkyndere skal være fri for ydre synd. Også de lever helt af Guds nåde! Grunden er derimod, at netop de, som har leder- og forkynderansvar, bør være forbilleder for menigheden i livsførelse og væremåde – også ægteskabeligt (I Tim.4,12; Tit 2,7; I Pet 5,3). I vores menighed vil dette konkret indebære, at vi ikke kan gøre brug af gengifte som prædikanter, som medlemmer af menighedens ældsteråd eller i lignende forkynder- og lederopgaver.

Musiksyn

"Lovpris Gud i hans helligdom, ... Lovpris ham med hornets klang, lovpris ham med harpe og citer, lovpris ham med pauker og dans, lovpris ham med strengespil og fløjter, lovpris ham med klingende cymbler, lovpris ham med rungende cymbler!" (Sl 150,1-5)

Skriften er fuld af opfordringer til lovsang til Guds ære og pris. Derfor ønsker vi også at blive en del af den kristne menigheds lovsang og give den frit løb blandt os til glæde, opbyggelse og lovprisning af Guds store nåde.

For at dette kan realiseres i praksis, ønsker vi at betone:

- at vi ønsker at give plads for hele spektret af sang fra de lange salmer til de kortere bibelvers og kor, fra klagesange til jubelsange.
- at vi ikke anser en bestemt musikstil for kristelig, men ønsker at gøre brug af menighedens musikalske gaver i en bred vifte af gener, som kan støtte sang, som er Gud til ære og mennesker til gavn.
- at musik og sang bør falde naturligt ind i gudstjenestens helhed og tjene til at pege på Gud og ikke være isoleret underholdning, som henleder opmærksomheden på sig selv.
- at alle tekster, uanset om de ledsages af rytmisk eller klassisk musik, må have et sundt bibelsk indhold.
- at alle i menigheden må vise hensyn til og bøje sig mod hinanden.

Israelssyn

I mere end hundrede år har der i bibeltro lutherske kredse været forskellige syn på Israel og de sidste tider. Til trods for et grundigt arbejde med de relevante bibelske tekster har man ikke kunnet samles om én bestemt fortolkning af Israels plads i Guds frelseshistorie, tusindsårsriget og begivenhederne i forbindelse med Jesu genkomst. Denne forskellighed i synsmåde har gjort sig gældende inden for den kirkelige højrefløj i Danmark siden dens dannelse i 1960'erne og er også repræsenteret i vores initiativgruppe. Vi mener ikke, at denne spænding umuliggør et fuldt menighedsfællesskab. Derfor vil der i udgangspunktet være rum for flere forskellige syn på disse spørgsmål i menigheden. Vi vil imidlertid understrege, at meningsforskellene må drive os til et fornyet arbejde med de bibelske tekster for om muligt at nå frem til en fælles forståelse.

Indtil vi når dette mål, er vi enige om, at følgende tre punkter er et gyldigt grundlag for menighedens virke i forhold til dette spørgsmål.

1. Bibel og bekendelse lærer én frelsesmulighed og én og samme frelsesgrund for både jøder og hedninger: Kristus og hans stedfortrædende soningsdød for os.
2. Bibel og bekendelse lærer én og samme frelsesvej for både jøder og hedninger: Omvendelse og tro på Jesus og hans fuldbragte værk og dåben i den treenige Guds navn.
3. Enhver opfattelse, der indebærer et forbehold mht. i dag at kalde jøder såvel som hedninger til omvendelse og tro på Jesus og til at lade sig døbe i den treenige Guds navn, er uforenelig med bibel og bekendelse.

Medlemsbetingelser

Stk. 1.

- a) Ansøgeren skal være døbt med den kristne dåb
- b) Ansøgeren skal bekende sig til den kristne tro i liv og lære
- c) Ansøgeren skal være bekendt med menighedens vedtægter
- d) Ansøgeren skal skriftligt tilslutte sig menighedens formål og grundlag
- e) Ansøgeren skal være fyldt 18 år
- f) Optagelse finder sted efter forudgående samtale med repræsentanter for ældsterådet.

Stk. 2.

- a) Medlemskabet omfatter hjemmeboende børn under 15 år
- b) Unge, der konfirmeres i menigheden, optages som selvstændige medlemmer uden stemmeret
- c) Unge mellem 15 og 17 år kan blive medlemmer uden stemmeret
- d) Unge, der har været medlemmer uden stemmeret, overgår til fuldt medlemskab, når de er fyldt 18 år

Stk. 3.

- a) Indmeldelsesblanket samt menighedens vedtægter udleveres af ældsterådet
- b) Udmeldelse af menigheden skal ske skriftligt til ledelsen
- c) Kommer et medlem i permanent modstrid med menigheden eller de betingelser, vedkommende er optaget på, kan ledelsen ophæve den pågældendes medlemskab.

Baggrund og begrundelse

I august 1999 udarbejde vi et dokument, der i en foreløbig form redegjorde for baggrunden og begrundelsen for vores initiativ. Dette dokument var gennem det følgende efterår grundlag for en lang række samtaler med nærtstående trossøskende. Adskillige gav os enten mundtligt eller skriftligt værdifulde kommentarer til dokumentet og forslag til rettelser og bearbejdelse, som vi var, og er, meget taknemmelige for. Disse bidrag udefra førte til, at vi reviderede dokumentet og forelagde det i væsentligt justeret form i januar 2000. Vi mente dengang, at redegørelsen nu forelå i endelig form. Men yderligere samtaler har gjort, at vi har revideret afsnittet, som redegør for og behandler de nytestamentlige formaninger om menighedstugt. Det drejer sig nærmere bestemt om afsnittene på side 58-61. Vi håber, at argumentationen dermed står klarere, og at den broderlige samtale kan fortsætte.

Oversigt over indholdet i dokumentet

Indledning	48
En skelsættende begivenhed	50
Sande hyrder og vranglærere	52
• "Formaninger er talt til menigheder, hvor de troende er i flertal og har ledelsen"	
• "Formaningernes intention er forpligtende, men ikke den konkrete form, de foreskriver"	
Opgøret med de vranglærende biskopper	62
• "Sondring mellem embede og person"	
• "Sondring mellem at lære vrangt og at bane vej for en ny praksis i kirken"	
• "Sondring mellem at fremføre alvorlig vranglære på ét punkt og at være vranglærer"	
Ordinationsproblematikken	66
• "Kandidaterne kan selv bestemme, hvordan de vil forholde sig til biskoppen"	
• "Kandidaterne er under tvang"	
• "Kandidaterne står i samme situation som Na'aman"	
• "Kandidaterne kan mundtligt lægge afstand til biskoppens vranglære"	
Uafhængighed af biskoppernes ordination og tilsyn	75
Andre problemområder	77
• Det verdslige kirkestyre	
• Det folkekirkelige demokrati	
• Den forkyndelsesmæssige pluralisme	
• Den kirkelige servicering	
• De åbenbart bibelstridige ordninger	
Synet på Folkekirken	79
Frimenighed som et led i kirkekampen	82

INDLEDNING

Det nærværende dokument er en begrundelse for, hvorfor vi anser det for nødvendigt at danne en menighed, som ikke står under tilsyn af Folkekirkens nuværende biskopper. Vores begrundelse tager udgangspunkt i de nytestamentlige formaninger om at bryde med og tydeligt lægge afstand til vranglærere. Som vi læser og forstår disse formaninger, forpligter de i den nuværende kirkelige situation den troende menighed til ikke at anerkende folkekirkens biskopper som rette tilsynsmænd, men derimod markere over for dem, at det åndelige og kirkelige fællesskab med dem er brudt.

Vi mener ikke, at dette behøver at indebære, at vi forlader Folkekirken. Vi henholder os i denne forbindelse blandt andet til sendebrevene

til menighederne i Tyatira (Åb 2, 18-29) og Sardes (Åb 3, 1-6). I disse menigheder har åbenlys vranglære og ugudelighed vundet indpas. Men de troende i menigheden formaner ikke af den grund til at forlade den. De formaner derimod i første omgang til at holde sig til Guds Ord og arbejde for menighedens åndelige fornyelse. På den baggrund mener vi ikke, at medlemskab af Folkekirken er uforeneligt med en klar markering af, at det åndelige og kirkelige fællesskab er brudt med biskopperne. I konsekvens heraf er der på nuværende tidspunkt ingen af os, der har planer om at træde ud af Folkekirken. Vores anliggende er således ikke at danne en menighed uden for Folkekirken, men en menighed, som er frigjort fra fællesskab med og tilsyn fra en folkekirkelig biskop. Det kan i den forbindelse være illustrativt at tænke på Fjellerup valgmenighed, som i 1998 forsøgte at gøre sig fri af biskoppens tilsyn og i stedet få en bibeltro tilsynsmand. Det var ifølge vores vurdering et godt og modigt initiativ. Var det lykkedes, ville de have opnået netop det, som vi arbejder for. Nu blev det imidlertid forhindret. Valgmenigheden har måttet anerkende biskoppen som deres eneste tilsynsmand.

Vi ønsker ikke at gøre fortsat medlemskab af Folkekirken til en betingelse for medlemskab af vores frimenighed. Men nogle af os vil opretholde vores folkekirkelige medlemskab, selvom vi danner frimenighed. Herved vil vi få et dobbelt medlemskab. Dels af Folkekirken og dels af frimenigheden. Der er en lang kirkelig tradition for, at frimenighedsfolk har dobbelt medlemskab, selvom det formelt strider mod den folkekirkelige lovgivning. Vi betragter det som en forsvarlig nødløsning i betragtning af den kirkelige situation. I så måde ser vi en parallel mellem den nuværende kirkelige situation og den situation, som Luther og de øvrige reformatorer stod i. De ønskede ikke at forlade den ydre kirke, men de anså det for nødvendigt at bryde med de åbenlyst vranglærende biskopper. Som det fremgår af redegørelsen, talte de nok så stærkt og utvetydigt herom. Deres vejledning til de troende var, at de inden for kirken måtte danne lokale, evangeliske menigheder, som ikke stod under biskoppens tilsyn. Det var i strid med kirkens love. Men ifølge reformatorerne var det en forsvarlig nødløsning i betragtning af den kirkelige situation.

Når vi ønsker at opretholde vores folkekirkelige medlemskab, har det flere grunde. Vi ønsker for det første at tilkendegive, at vi fortsat vedkender os et ansvar for de folkekirkelige menigheders åndelige situation og udvikling. Vi ønsker endvidere at tydeliggøre, at vi ikke ser

vores initiativ som en opgivelse af kirkekampen, men tværtimod som et led i kirkekampen. Endelig vil vi så klart som muligt markere, at vi ønsker at bevare fællesskabet med alle bibeltro præster og menigheder i Folkekirken. At vi danner frimenighed, er på ingen måde et udtryk for manglende respekt for eller glæde over det arbejde, som drives af bibeltro præster og menigheder i Folkekirken. Vi anerkender tværtimod, at netop sognemenighederne har nogle enestående missionsmuligheder, og at der mange steder i Folkekirken drives et godt og frugtbart missionsarbejde ud fra menigheder med bibeltro præster. Vi anser det for både naturligt og i høj grad ønskeligt at bevare et godt fællesskab med alle de menigheder, der arbejder på Bibelens og bekendelsens grund.

Samtidig er vi bevidste om, at vores initiativ uundgåeligt vil skabe spændinger i forholdet mellem os selv og andre på den kirkelige højrefløj. Ikke alle deler vores vurdering af biskopperne og af den rette handlemåde over for dem. Som erklærede bibeltro ønsker vi alle at være tro mod Bibelen, men vi når frem til forskellige udlægninger af de bibelske formaninger om brud med vranglærerne. Denne uenighed er ikke ubetydelig. Ifølge vores udlægning må vi således anse visse medkristne for i bestemte situationer at handle i modstrid med de pågældende formaninger. At hævde dette er i sagens natur en alvorlig udfordring for det indbyrdes fællesskab. Men det er vores håb og ønske, at fællesskabet må kunne bære denne indbyrdes uenighed. Vi vil i denne sammenhæng henvise til en anden uenighed, som vi har kunnet leve med på højrefløjen. Der er på højrefløjen og blandt bibeltro præster to forskellige syn på vielse af fraskilte. Nogle mener, at Bibelen åbner mulighed for, at en fraskilt i visse bestemte tilfælde kan indgå nyt ægteskab. Andre betegner ethvert nyt ægteskab som et ægteskabsbrud. Denne uenighed er ikke mindre tung og smertelig end uenigheden om de kirkelige konsekvenser af biskoppernes lære. Den fælles vurdering på højrefløjen har imidlertid været, at uenigheden om vielse af fraskilte ikke bør bryde det indbyrdes fællesskab. Det er vores håb, at man vil anlægge samme vurdering af uenigheden om den rette forholdsmåde over for de aktuelle biskopper. For vores del vil vi arbejde på at bevare gode og nære relationer til den øvrige højrefløj og stille os åbne for enhver form for samarbejde, der måtte være naturlig.

Det er vores ønske, at den nærværende redegørelse må ses som et led i den indbyrdes samtale på højrefløjen om de kirkelige konsekvenser af Folkekirkens læremæssige krise. Ifølge vores vurdering er der to

spørgsmål, som trænger til en grundig gennemdrøftelse efter biskoppernes fælles erklæring om homofilt samliv. For det første: bør biskopperne betragtes som vranglærere? For det andet: hvordan skal Bibelens formaninger om brud med vranglærere i givet fald anvendes på biskopperne? Disse spørgsmål kommer vi ikke uden om at forholde os til på højrefløjen. Vi må tale sammen om dem og støtte hinanden i at finde en afklaring ud fra Bibelen. I redegørelsen fremlægger vi de svar, som vi for vores egen del foreløbig er nået frem til. Vi fremlægger dem med bæven. Har vi læst og forstået Bibelen ret? Det vil vi meget gerne tale med andre på højrefløjen om - med Bibelens ord som det fælles grundlag og udgangspunkt for vores samtale.

EN SKELSÆTTENDE BEGIVENHED

Den 28. oktober 1997 udsendte den danske folkekirkens biskopper en fælles erklæring vedrørende homofilt samliv og kirkelig velsignelse af homofile par. Erklæringen fastslog, at homofilt samliv ikke er under Guds dom, hvorfor der er teologisk grundlag for gudstjenstlig markering af registreret partnerskab. Samtlige biskopper stod bag erklæringen.¹ Ingen af dem har efter dens offentliggørelse tilkendegivet nogen holdningsændring i dette spørgsmål, og den efterfølgende bispeudskiftning har ikke bragt nye holdninger ind i bispekollegiet.

Forud for biskoppernes afgørelse gik en længere offentlig debat. Et

1. Kristeligt Dagblad d.29.10.97
væsentligt indlæg i debatten var betænkningen "Kærligheden glæder sig ikke over uretten!", der var udgivet af otte organisationer på kirkens højrefløj, kaldet "De Otte".²

Betænkningen fastslår, at homofilt samliv er i åbenlys strid med Guds ord og under Guds dom. Accepterer kirken registreret partnerskab som en legitim samlivsform på linie med ægteskabet, vil den "have forladt sit fundament" (s.56). Kirken er kaldet til at vise åbenhed og inklusivitet over for homofile, men "den kristne kirke kan ikke rumme to samlivsformer, da det vil tilsidesætte Guds skaberordning og vilje, sådan som han har åbenbaret os den" (s.56). Hvis kirken alligevel indfører en velsignelsehandling for homoseksuelle par eller legitimerer blidere mellemløsninger som officielle eller uofficielle forbønshandlinger, "er kirken i modstrid med sit eget grundlag" (s.64).

Betænkningen lægger således vægt på lydigheden mod Guds ord, men betoner også sagens sjælesørgeriske aspekter. Hvis kirken forsvarer og legitimerer, hvad Gud har erklæret for synd, fører den mennesker i åndelig og evig ulykke. Mennesker holdes borte fra syndernes forladelse. "Når mennesker fratages muligheden for skyld, fratages de også muligheden for tilgivelse. Det, som ikke erkendes som synd, søges der heller ikke tilgivelse for...Dermed kommer kirken ind under den dom, som ramte de falske profeter i GT: 'De afslørede ikke din skyld, så de kunne vende din skæbne' (Klag 2,14)" (s.65).

Betænkningen fra De Otte sætter biskoppernes fællesudtalelse i et åndeligt og evigt perspektiv. Med deres anerkendelse af homofilt partnerskab som en kristeligt legitim samlivsform har biskopperne forladt Folkekirkens fundament, de har trodset Guds klare ord, og de har gjort sig til talsmænd for en etisk vranglære, der leder mennesker vild til evig dom og fortabelse. Det er rystende alvorligt. De biskopper, som er kaldet til at øve tilsyn med præsternes forkyndelse og liv, de er selv blevet vranglærens og syndens talsmænd og forsvarere. Bibelens lære er utvetydigt klar. Ingen, som praktiserer homofilt samliv, kan arve Guds rige

-
2. "De Otte" udgøres af flg. organisationer: Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark, Luthersk Missionsforening, Evangelisk Luthersk Missionsforening, Menighedsfakultetet, Dansk Bibel-Institut, Kristeligt Forbund for Studerende, Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse, Kirkelig Fornyelse.

(1 Kor 6,9f.). Men hvad Guds ord fordømmer, det forsvarer biskopperne, og de tillader endog, at det gøres til genstand for gudstjenstlig markering og forbøn. Som det blev tilkendegivet i De Ottes betænkning, er en sådan handlemåde kendetegnende for falske profeter.

Biskoppernes fællesudtalelse må ses som et symptom på og et udslag af Folkekirkens almene åndelige og læremæssige forfald. Som sådan repræsenterer den i en vis forstand intet nyt. Synd og vranglære har længe udfoldet sig upåtalet i den danske folkekirke. Præster har kunnet benægte selv centrale trossandheder og har kunnet udfolde en åbenbart ukristelig livsførelse, uden at blive kaldt til omvendelse af deres biskop. I så henseende synes alle biskopper at have misrøgtet deres embede. Men det må være rigtigt at sondre mellem passiv forsømmelse af til-

synspligten og aktiv fremførelse af alvorlig vranglære. I den forstand markerer biskoppernes fællesudtalelse en ny situation i Folkekirken. Med deres forsvar for homofilt samliv har biskopperne kollektivt gjort sig til talsmænd for vranglære i relation til selve frelsens grund og vej. Det er vores fælles vurdering, at de danske biskopper ifølge Bibelens vejledning om, hvad der kendetegner sande hyrder, og hvad der kendetegner vranglærere, herefter alle må betragtes som vranglærere.

SANDE HYRDER OG VRANGLÆRERE

Af en hyrde og tilsynsmand i den kristne menighed må det ifølge Ny Testamente fordres, at "han skal holde fast ved lærens troværdige ord, så han er i stand til både at formane med den sunde lære og at gendrive dem, der siger imod" (Tit 1,9). Det er afgørende, at han kan og vil give klar sjælesørgerisk vejledning om kristen tro og livsførelse. Kun derved kan mennesker blive ledt til omvendelse fra synden: "Han skal med mildhed irettesætte dem, der siger imod, om dog Gud vil få dem til at omvende sig, så de kommer til erkendelse af sandheden og igen besinder sig og slipper ud af den fælde, hvor de holdes fanget af Djævelen" (2 Tim 2,25 f.). En sand hyrde og lærer kendetegnes ved at formidle Guds åbenbaring uafkortet (ApG 20,20; 2 Tim 2,2; 1 Pet 4,11; Åb 22,18 f.).

Modsat kendetegnes de falske hyrder og vranglærerne ved, at de trodser og fornægter Guds åbenbaring. Kilde og norm for deres forkyndelse er ikke Guds ord, men deres egne spekulationer og tilhørernes forventninger (Rom 16,18; 1 Tim 1,3-7; 4,1f.; 6,3ff.; 2 Tim 3,8; 4,3f.; Tit 1,10f.). De forsvarer synden og leder derved mennesker bort fra frelsens grund og vej i evig undergang (2 Pet 2,1-22; Jud 4-16). De kan være med i den ydre menighed, kalde sig med Kristi navn og have gudsfrygts skin, men under deres fåreklæder er de glubske ulve, der dræber hjorden (Matt 7,15; ApG 20,29; 2 Tim 3,5). "De forsikrer, at de kender Gud, men i handling fornægter de ham" (Tit 1,16).

At betegne en kirkelig leder som falsk hyrde og vranglærer er ifølge Ny Testamente dybt alvorligt. Derfor bør det heller ikke ske på et løst grundlag. Her kan en række sondringer være tjenlige: mellem læremæssig uklarhed og klar vranglære; mellem forsømmelse af visse trossandheder og direkte fornægtelse; mellem uvidenhed om den bibelske lære og bevidst afvisning af Bibelens klare ord; mellem læremæssig afvigelse i sekundære spørgsmål og vranglære vedrørende frelsens grund og vej.

I tilknytning til den sidste sondring tilkendegiver Paulus i Filipperbrevet, at der i menighederne bør være rum for uenighed om visse lærespørgsmål af sekundær betydning, når blot man befinder sig i det samme trosspor og er villig til at lade sig belære af Gud: "...tænker I anderledes på noget punkt, så vil Gud åbenbare også det for jer; blot skal vi blive i det spor, vi er kommet ind på" (Fil 3,15-16).

Det er imidlertid tydeligt, at andre lærespørgsmål har en sådan vægt, at uenighed ikke kan tåles i menigheden. Når det drejer sig om lærespørgsmål, der angår frelsens grund og vej, er der for Paulus ingen tvivl om, at der må kæmpes hårdt og kompromisløst imod den afvigende lære, og at dens talsmænd må betegnes og behandles som vranglærere. I disse lærespørgsmål står menneskers evige frelse og Kristi ære på spil, og da går man med sikkerhed kun de forførende åndsmagters ærinde ved at vise tålsomhed (2 Kor 11,1-6; Gal 1, 6-9 & 5,7-12).

Vranglære vedrørende frelsens grund og vej kan have mange former: fornægtelse af frelseren Kristus som sand Gud og sandt menneske, krav om lovgæring for at opnå frelse, forsvar for et liv i synd. I forhold til alle disse former for vranglære gælder det, at Ny Testamente betegner deres talsmænd som falske lærere, bedragere og forførende, som menighederne må holde sig fra (Gal 1,6-9 & 5,7-10; 2 Pet 2,1-22; 1 Joh 2, 22 & 4,1-3; 2 Joh 7-11; Jud 4-16).

Ny Testamente giver intet svar på, præcis hvor grænsen går mellem læreaftigelser, der kan tåles i menigheden, og læreaftigelser, der direkte vedrører frelsens grund og vej. Igennem kirkehistorien er der gjort ihærdige forsøg på at definere denne grænse, men uden held. Her må der med andre ord være plads for et vist skøn. På indirekte måde er denne problemstilling allerede berørt tidligere i vores redegørelse. I indledningen omtalte vi, at højrefløjens længe har rummet to syn på vilse af fraskilte. Repræsentanterne for de to syn må i sagens natur indbyrdes betragte modpartens syn som en afvigelse fra den sande, bibelske lære. Men man har vurderet, at denne uenighed ikke er af en sådan art, at den bør bryde fællesskabet. Her spiller det utvivlsomt en afgørende rolle, at man gensidigt anerkender, at også modparten forsøger at finde afklaring ud fra en samvittighedsfuld læsning af de bibelske tekster, og at den rette udlægning af teksterne ikke i alle dele er helt enkelt. Der kunne nævnes flere andre eksempler på læreuenigheder, som

man på højrefløjen har vurderet, ikke bør bryde det kirkelige og broderlige fællesskab. Hvor grænsen går for denne rummelighed, er det som nævnt svært at præcisere. Men ifølge vores læsning af Ny Testamente, er grænsen klart overskredet, når nogen forsvarer en handle-måde, som ifølge Bibelens klare ord er uforenelig med at arve Guds rige. Vi kan ikke forstå Ny Testamente anderledes end, at kirkelige ledere, som fremfører og forsvarer en sådan lære, må betegnes og behandles som vranglærere.

På denne baggrund må vi konkludere, at de danske biskopper med deres kollektive forsvar for homofilt samliv har gjort det umuligt for den troende menighed at betragte dem som sande hyrder og tilsynsmænd. Som vi læser og forstår Ny Testamente, må de tværtimod af menigheden betragtes og behandles som vranglærere.

At vranglæren har fået en sådan udbredelse i den danske folkekirke er udtryk for en dybt alvorlig åndelig situation. Vranglæren nedbryder troen hos Guds børn (2 Tim 2,16ff.). Dens egentlige ophavsmand er Guds modstander, hvis mål er at føre de udvalgte vild (Matt 24,24). I de sidste tider skal mange føres vild, fordi de lytter til vranglæren (Matt 24,11; 1 Tim 4,1). Frafaldet sker ikke i et nu. Det er en proces, hvor den åndelige dømmekraft gradvist nedbrydes. Hvad man i udgangspunktet klart anså for synd, kan man under indtryk af vranglæren gradvist komme til at betragte som kristeligt legitimt. Ingen kristen er uimodtagelig for denne forførelse.

Kaldet til kirken i denne situation er at holde fast ved Guds ord. Netop med henblik på truslen fra de falske profeter siger Paulus til lederne i Efesus-menigheden: "Nu overgiver jeg jer til Gud og til hans nådes ord, som formår at opbygge og give arven til alle dem, der er helliget" (ApG 20,32). Tilsvarende lyder formaningen fra Judas på baggrund af en advarsel mod vranglærerne: "Men I, mine kære, skal opbygge jer selv på jeres højhellige tro og bed i Helligånden" (Jud 20).

Det eneste virkelige værn mod vranglæren er at holde sig til Guds ord. At tilegne sig dette ord og derved opbygges, fornyes og vejledes i en evangelisk tro. Alene ved Guds ord i lov og evangelium holdes troen levende. Ved dette ord salves menigheden med både åndskraft og åndelig dømmekraft. Den menighed, som til sidst står sejrende, er kendetegnet ved dette: at den har holdt fast ved Guds ord og ikke fornægtet hans navn (Åb 3,8).

Kirkens troskab mod Guds ord er uløseligt forbundet med et klart opgør med vranglæren og dens repræsentanter. Vranglæren forstås i Ny Testamente som et udtryk for menneskets oprør mod Gud og hans vilje. Derfor er det kun naturligt, at menighederne i Ny Testamente formaner til at forholde sig til de åbenbare vranglærere på samme måde, som til dem, der på anden måde lever i åbent oprør mod Gud. Vranglære og vranglevned betragtes af Ny Testamente som to i deres natur ensartede udslag af det menneskelige oprør imod Gud. Menighederne formaner på denne baggrund til at forholde sig lige så alvorligt og konsekvent til synd i læren som til synd i livet. Ingen af de to former for synd kan tillades udfoldelse i menigheden. Begge former må underlægges tugt. Visse nytestamentlige tekster om menighedstugt handler primært om den ene form for synd, andre primært den anden, mens en tredje gruppe tekster behandler dem begge under ét (således f.eks. 2 Thess 3,6). Det væsentlige er imidlertid, at Ny Testamente foreskriver samme handle måde fra menighedens side i forhold til begge former for synd. Når spørgsmålet om den rette handle måde over for åbenbare vranglærere skal afklares, er det derfor naturligt at inddrage hele det nytestamentlige tekstmateriale vedrørende menighedstugt.

Ny Testamente angiver mere end ét motiv for, at der må gøres op med vranglære og vranglevned i menigheden.

For det første skal menighedstugten tjene som et værn om menighedens karakter af et helligt folk i denne verden (Rom 1,7 & 16,17-18; 1 Kor 1,2 & 5,1-13). Hellighed er en grundlæggende del af menighedens identitet og har betydning både udadtil i forhold til verden og indadtil i forholdet mellem de kristne indbyrdes.

I forhold til verden udenfor er helligheden en betingelse for, at menigheden kan være et vidnesbyrd om Guds riges nærvær. Kun ved at være udskilt fra verden kan den være et vidnesbyrd om et liv af en anden verden. Der er ikke tale om, at menigheden skal leve afsondret fra verdens mennesker, men den skal repræsentere et opgør og brud med den tidsånd, som råder i verden (Matt 13,29-30 & 37-39; Joh 17,15-19; 1 Kor 5,9-10; 1 Pet 2,12). Ved sin gudgivne tro på Kristus og ved sit genfødte liv i Kristi efterfølgelse er menigheden grundlæggende anderledes end verden og kan netop derved være lys og salt i den (Matt 5,13-14; Joh 17,16-23; 1 Pet 2,11-12).

Indadtil er helligheden en betingelse for, at menigheden kan være åndeligt sund og levende. I samme grad synden får lov til at udfolde sig frit iblandt de kristne, svækkes deres tro og åndelige liv. Vranglære og vranglevned omtales i Ny Testamente som en syndens surdej. Hvis den får plads i en kristen menighed, vil den over tid gennemsyre hele menigheden og opløse dens karakter af et helligt folk (1 Kor 5,6-7; Gal 5,9). Virkningen vil blive forvirring, splittelse, frafald fra troen og i sidste instans, at menigheden forkastes af Gud (Rom 16,17; Gal 5,7-12; Åb 2,5 & 16).

For det andet skal menighedstugten tjene som et kald til omvendelse for dem, som lever i synd. Grundtanken er her, at også de mennesker, der lever i synd, er elsket af Gud. Han vil deres frelse. Over for disse mennesker tjener menighedstugten et sjælesørgerisk formål. Den skal vække dem til erkendelse af deres synd, så de ledes til omvendelse (1 Kor 5,5; Matt 18,15-18). Ny Testamente foreskriver, at de åbenbare syndere først må formanes verbalt. Det ønskelige er, at de omvender sig under indtryk af den broderlige formaning (Matt 18,15-16; Luk 17,3-4; Gal 6,1-2; Hebr 3,12-14; Jak 5,19-20). Men står de formaningen imod og fastholder deres synd, hvad enten det er i form af vranglære eller vranglevned, da må menigheden gå ét skridt videre og bryde det ydre fællesskab med dem. Det ydre brud er således det kaldsredskab, som sidst tages i anvendelse.

De to ovennævnte motiver for menighedstugt er de mest fremtrædende i Ny Testamente. Men udover disse peges der på, at menigheden risikerer at blive meddelagtig i synden, hvis den ikke gør op med den (2 Joh 11).

Når det drejer sig om menighedstugtens form, giver Ny Testamente meget konkret vejledning om, hvordan de kristne skal forholde sig til den, som fastholder synd i lære eller liv:

Side 58

"...vil han ikke engang høre efter menigheden, skal han i dine øjne være som en hedning og en tolder" (Matt 18,17 b).

"Jeg formaner jer brødre, til at holde øje med dem, der i modstrid med den lære, I har taget imod, skaber splittelse og fører andre til fald. Hold jer fra dem!" (Rom 16,17).

"Hvad jeg skrev til jer, var, at I ikke må have med nogen at gøre, der har navn af broder, men lever utugtigt eller er grisk eller er en afgudsdyrker eller en spotter eller en drukkenbolt eller en røver. I må heller ikke spise sammen med sådan en" (1 Kor 5,11).

"Vi påbyder jer brødre, i vor Herre Jesu Kristi navn at holde jer fra enhver broder, der lever et uordentligt liv og ikke holder sig til den overlevering, de modtog af os" (2 Thess 3,6).

"Et kættersk menneske skal du vise bort efter en første og en anden advarsel" (Tit 3,10).

"Enhver, som går ud over Kristi lære og ikke bliver i den, har ikke Gud; men den, der bliver i hans lære, har både Faderen og Sønnen. Hvis nogen kommer til jer og ikke fører denne lære, så tag ikke imod ham i jeres hus, og byd ham ikke velkommen; for den, der byder ham velkommen, gør sig delagtig i hans onde gerninger" (2 Joh 10-11).

Samlet foreskriver Ny Testamente således, at menigheden og navnlig dens ledere må lægge utvetydig afstand til dem, som fremturer i åbenlys synd, hvad enten det er i form af vranglære eller vranglevned. Det må tydeliggøres både over for dem selv og over for alle andre, at de ikke anerkendes som kristne, men at det kirkelige og åndelige fællesskab med dem er brudt.

I denne sammenhæng kan det være afklarende at uddybe et forhold, som kort er berørt ovenfor. Ny Testamente skelner mellem to faser i opgøret med de ubødfærdige syndere. I første fase møder menigheden synderne med formaninger og advarsler. Man påpeger syndens alvor og opgørets nødvendighed med ord (Matt 18,15-16; Luk 17,3-4; Gal 6,1-2;

Tit 3,10; Jak 5,19-20). Men hvis dette verbale kald til omvendelse afvises, da må menigheden gå videre til en anden form for opgør. I denne anden fase lægger man tydelig afstand til de ubodfærdige. Man deltager ikke i nogen form for kristeligt fællesskab med dem, men viser tværtimod ved sin ydre handlemåde, at det kirkelige og broderlige fællesskab med dem er brudt. Det er denne fase, de oven for citerede vers omhandler. Formuleringerne afspejler, at der her er tale om at etablere en tydelig ydre afstand og adskillelse mellem de ubodfærdige og menigheden. Der tales således om, at man må 'holde sig fra', 'ikke have noget at gøre med', 'ikke spise sammen med' og 'ikke tage imod', men tværtimod 'bortvise' de pågældende. Hensigten med etableringen af den ydre afstand og adskillelse synes at være at forhindre, at de ubodfærdige fremover identificeres med menigheden eller øver indflydelse i den. Det skal være tydeligt for alle, at de ikke længere hører til menigheden, og at menigheden ikke vil lytte til dem eller på anden måde lade sig påvirke af dem.

Den udlægning, vi ovenfor har givet af de bibelske formaninger om menighedstugt, har vi gennemdrøftet med nærtstående brødre og søstre i De Ottes bagland. I disse samtaler er der blevet fremført to indvendinger mod, at formaningerne er forpligtende i den folkekirkelige situation i dag. Vi skal kort gengive og kommentere disse indvendinger.

Formaningerne er talt til menigheder, hvor de troende er i flertal og har ledelsen

Tankegangen er her, at formaningerne ikke kan overføres på en situation, hvor de troende er i mindretal og er frataget ledelsen, som det er tilfældet i Folkekirken i dag. I en sådan situation må de troende leve med de ubodfærdiges tilstedeværelse og virksomhed i menigheden.

Det er sandt, at nogle af de nytestamentlige formaninger om menighedstugt i deres form forudsætter, at de troende har ledelsen i menigheden. I Tit 3,10 formaner Paulus således til, at man 'bortviser' det menneske, som fører kættersk lære. Her forudsættes det, at de troende har mulighed for at påbyde den ubodfærdige at forlade menigheden. Men andre steder peger i retning af, at de troende også i en mindretals-situation er forpligtede til at 'holde sig fra' og 'ikke have noget at gøre med' de ubodfærdige. Her må bruddet blot etableres på anden vis. Her kan der blive tale om, at de troende selv må forlade og holde sig borte

Side 60

fra de ubodfærdige.

Det er i denne sammenhæng afklarende at læse Paulus' udredning om menighedstugt i I Kor 5. Her fastslår han, at de kristne 'ikke må have at gøre' med ubodfærdige syndere. De må 'end ikke spise' sammen med dem, givetvis fordi dette tilkendegiver broderligt fællesskab. Paulus understreger, at det ydre brud ikke skal etableres i forhold til alle verdslige mennesker, men kun i forhold til dem, der kalder sig kristne og alligevel lever i åbenlys synd. For at tydeliggøre sin pointe udmaler Paulus, hvad konsekvensen måtte blive, hvis man skulle bryde med alle verdslige mennesker: 'så måtte I jo *forlade* denne verden' (I Kor 5,10b). Udgangspunktet for Paulus er her tydeligvis, at bruddet med de ubodfærdige på en eller anden måde skal etableres. Og han forudsætter så, at det ydre brud i en mindretalssituation etableres ved, at man '*forlader*' dem, som man skal bryde med. Når den kristne menighed skal lægge afstand til de ubodfærdige, synes det altså at kunne ske på én af to måder. Enten ved at de ubodfærdige forlader menigheden, eller – i en mindretalssituation - ved at menigheden forlader dem.

Vel bør de troende ikke straks forlade en menighed, hvor vranglære og vranglevned vinder fodfæste. Som det understreges i Åb 2,18-18 og 3,1-6 bør de i første omgang bede og arbejde for de vildførtes omvendelse. Men intet i Ny Testamente angiver, at de troendes forpligtelse til at lægge tydelig afstand til de ubodfærdige er opløst i en sådan situation. Det ydre brud er tværtimod et væsentligt middel til at lede dem til omvendelse.

Tanken om, at de troende i en mindretalssituation kan videreføre et ubrudt fællesskab med dem, som fremturer i vranglære og vranglevned, synes uforenelig med Ny Testaments betoning af gudsoprørets åndelige smittefare. I en menighed, hvor de åbenbart ugudelige vinder ledelsen, vil det være åndeligt uforsvarligt at vedblive at lytte til deres forkyndelse, indgå i tjenestefællesskab med dem og på andre måder tilkendegive ubrudt broderligt fællesskab med dem. Ved en sådan handlemåde vil de troende stille sig under en stadig og stærk påvirkning af gudsoprørets nedbrydende og forførende åndskræfter. Netop dette tager de nytestamentlige formaninger sigte på at værne dem imod.

Formaningernes intention er forpligtende, men ikke den konkrete form, de foreskriver

Tankegangen er her, at formaningerne har en bestemt intention, et bestemt formål, som er forpligtende. Foraningernes intention er, at det må tydeliggøres, at de ubodfærdige er under Guds dom og ikke anerkendes som kristne af menigheden. Men dette kan tydeliggøres på flere måder. Det behøver ikke nødvendigvis ske på den måde og under den form, som de nytestamentlige formaninger foreskriver.

Man sonderer her med andre ord mellem 'kerne' og 'skal' i de bibelske formaninger. Denne sondring er ikke ny. Den er f.eks. ofte blevet fremført i relation til Paulus' formaning om hårlængde i 1 Kor 11,1-16. Mange teologisk konservative bibeludlæggere har påpeget, at man her må sondre mellem foraningens 'kerne', dens intention, og foraningens 'skal', dens konkrete form. Problemet er ifølge denne tolkning ikke, at mænd går med langt hår og kvinder med kort. Det er bare 'skallen'. Det egentlige problem er det signal, de i en bestemt historisk situation sender med disse hårlængder. Paulus' tidløse intention og dermed 'kernen' i foraningen er, at kristne kvinder og mænd må vedkende sig den kønsrolle, de har ifølge Guds skabelsesorden. Denne tolkning skal der ikke tages stilling til her.

Sondringen mellem 'kerne' og 'skal' er imidlertid ikke nogen ufarlig fortolkningsform. Den er ofte blevet brugt til at omgå eller opløse dele af Bibelens vejledning, som i en bestemt historisk kontekst er blevet oplevet utidssvarende eller ubehagelig. Netop i debatten om kirkelig velsignelse af homoseksuelle par blev denne fortolkningsmetode bragt i anvendelse i et forsvar for homoseksuel praksis. Bibelens formaninger mod homoseksuel praksis, blev det hævdet, er ikke rettet mod enhver form for homoseksuelt samliv. Godt nok kan man få det indtryk, når man læser formaningerne. Men da ser man kun 'skallen'. Foraningernes intention er at advare mod den ufrivillige, ansvarsløse og kærlighedsløse homoseksuelle praksis. Det er det, der er 'kernen'. For en ansvarlig bibeltolkning er det tydeligt, at der her er tale om et misbrug af sondringen mellem 'skal' og 'kerne'.

Spørgsmålet er så, i hvilket omfang denne fortolkningsform kan bringes i anvendelse på de bibelske formaninger om menighedstugt over for de åbenbart ubodfærdige. Er det ydre brud på fællesskabet kun foraningens 'skal'? Er vejledningen om bruddets konkrete form uforpligtende i vores situation i dag? Kan foraningernes intention efterleves uden

Side 62

det ydre brud?

For os at se er det umuligt at definere vejledningen om bruddets ydre form som uforpligtende for den troende menighed i dag. Med denne vurdering ønsker vi ikke at tage stilling til sondringen mellem 'skal' og 'kerne' som fortolkningsform. I hvilket omfang denne fortolkningsform kan bruges på de nytestamentlige formaninger, er der delte meninger om blandt konservative bibelfortolkere. Vi håber, at det fremtidige arbejde med bibelteksterne kan bringe klarhed i dette spørgsmål - også for os. I relation til de bibelske formaninger om menighedstugt er det imidlertid vores vurdering, at vejledningen om bruddets ydre form står ved magt, uanset om man vælger at sondre mellem 'skal' og 'kerne' eller ej. De fællesskabsformer, som ifølge Ny Testamente må opgives i forhold til de ubodfærdige, har nemlig præcis den samme åndelige vægt i dag som på nytestamentlig tid. Det er lige så åndeligt farligt i dag at sætte sig under vranglærernes forkyndelse, som det var dengang. Det er lige så uforsvarligt i dag som på nytestamentlig tid at markere ubrudt broderligt fællesskab med de åbenbart ubodfærdige ved f.eks. at fejre nadver med dem. Her er ikke tale om former, som havde ét betydningsindhold på apostlenes tid og et andet i dag. Betydningsindholdet er præcis det samme. Måtte bruddet etableres på disse områder dengang, må det etableres på de samme områder i dag.

Så langt vi kan forstå de nytestamentlige formaninger om opgør med vranglære og vranglevned i menigheden, er de altså et kald til den troende menighed til enhver tid om at formane og advare de ubodfærdige og siden, hvis de ikke vil omvende sig, at lægge ydre afstand til dem for at tydeliggøre, at det kirkelige og broderlige fællesskab med dem er brudt. Formålet er at bevare den troende menighed fra syndens nedbrydende surdej og at kalde syndere til omvendelse.

OPGØRET MED DE VRANGLÆRENDE BISKOPPER

Hvorledes skal Ny Testaments vejledning på dette område udmøntes i forhold til de danske biskopper?

Som det er nævnt ovenfor, var der forud for biskoppernes stillingtagen til homofilispørgsmålet en omfattende offentlig og kirkelig debat. I

den forbindelse fik alle biskopper tilsendt betænkningen fra 'De otte', som udreder det bibelske syn og betegner legitimeringen af homofil praksis som en dybt alvorlig vranglære. Også på mange andre måder er biskopperne blevet formanet og advaret imod at bryde med Guds Ord. Der synes således ikke at være tvivl om, at der er blevet taget hånd om den nødvendige første fase i opgøret med vranglæren – den verbale formaning og advarsel. Biskopperne afviste imidlertid at lade sig lede af Guds Ord i denne sag og forsvarede sidst i 1997 kollektivt homofil praksis. Hermed var den troende menighed i Folkekirken tvunget til at gå ind i en overvejelse om sin fremtidige forholds- og handlemåde over for biskopperne.

I februar 1998 udsendte De Otte en fællesudtalelse, der skulle være en hjælp for den troende menighed i denne overvejelse. I udtalelsen giver man én konkret anbefaling vedrørende den fremtidige forholds- og handlemåde over for biskopperne. Ud fra Guds ord opfordrer man til, at man ikke som forkyndere gør brug af "de biskopper, som med deres ordinationspraksis og offentlige udtalelser er med til at bane vej for en ny praksis i kirken."

Det positive indhold i denne anbefaling kan vi fuldt ud tilslutte os. Det er i samklang med Ny Testaments vejledning. Men mange spørgsmål vedrørende de kirkelige konsekvenser af biskoppernes vranglære lades ubesvarede i udtalelsen fra De Otte. Dette forhold er udtrykt direkte i udtalelsen. Den afsluttes således med en konstatering af, at der er behov for en videre drøftelse af de kirkelige konsekvenser af Folkekirkens læremæssige krise. I den sammenhæng vil man i De Ottes fællesskab ikke gøre sig til herre over hinandens tro og handlemåde. Man erkender, at man ud fra Bibel og bekendelse kan nå frem til at drage forskellige konsekvenser af den kirkelige situation. Som det anføres i udtalelsen, behøver forskellige handlemåder ikke at bryde fællesskabet. Den kirkelige enhed består ikke i en fælles organisationsform, men i enighed om evangeliets lære og sakramenternes forvaltning.

Vi anser som tidligere nævnt det nærværende dokument for at være et led i samtalen i De Ottes bagland om de kirkelige konsekvenser af Folkekirkens læremæssige krise. Vi betragter selv vore overvejelser som et forsøg på at finde vej frem i den kirkelige situation ud fra Bibel og bekendelse.

Vores principielle udgangspunkt har vi redegjort for i det foregående.

Side 64

Den vranglære, som samtlige biskopper har fremført og fastholdt, er for os at se i så tydelig og alvorlig konflikt med Bibelens lære om frelsens grund og vej, at den troende menighed er forpligtet til ikke at anerkende biskopperne som tilsynsmænd, men tværtimod betragte og behandle dem som vranglærere. Dette indebærer, så vidt vi kan læse og forstå de nytestamentlige skrifter, at man efter at have formanet og advaret dem må lægge tydelig ydre afstand til dem, undgå enhver form for kristelig fællesskabsmarkering med dem og herved tilkendegive, at det kirkelige og broderlige fællesskab med dem er brudt.

Dette synspunkt deles ikke af alle i De Ottes bagland. Derfor vil vi gerne give det en uddybende begrundelse i forhold til nogle af de indvendinger, som rejses imod det. I dele af De Ottes bagland opererer man således med en række sondringer, som skulle give grundlag for et mere nuanceret syn på biskopperne og de kirkelige konsekvenser af deres vranglære.

Sondring mellem embede og person.

Vi er opmærksomme på, at det i mange sammenhænge er nødvendigt at sondre mellem embede og person. Bibelen pålægger os således at underlægge os og adlyde også ugudelige øvrighedspersoner (Rom 13,1-7; I Pet 2,13-20). En verdslig øvrighedsperson mister altså ikke sin embedsmyndighed, fordi han eller hun som person er ugudelig. Denne sondring har imidlertid begrænset bærekraft i forhold til kirkelige embeder, hvor embedsholderens myndighed er betinget af vedkommendes personlige uangribelighed som kristen. Tilsynsembedet må netop kun varetages af en person, som i lære og liv foregår menigheden med et godt eksempel. Det hænger sammen med embedets åndelige sigte og indhold: at vejlede menigheden ud fra Guds ord. Så langt en tilsynsmand med sit liv og sin lære giver sand bibelsk vejledning, har han myndighed og bør anerkendes af menigheden. Når en tilsynsmand derimod ved sit personlige liv eller sin lære fører vild fra troen, har han mistet sin myndighed og kan ikke gøre krav på anerkendelse og lydørhed.

Menigheden er tværtimod forpligtet til at afsætte ham og bryde ethvert kirkeligt fællesskab med ham. Det er derfor helt konsekvent, når De Otte anbefaler ikke at anvende vildførende biskopper som forkyndere. Forkyndelsen er imidlertid kun én side af biskoppernes embede. Tilsynet med præsterne er en anden og er ikke mindre væsentlig. Også her må man afvise at gøre brug af biskopperne.

Hvad der komplicerer billedet i den aktuelle folkekirkelige situation er, at biskopperne ud over deres åndelige kald varetager et administrativt ansvar af offentligretslig art. I disse forhold bevarer de myndighed, uanset deres personlige livsførsel og lære. Her skylder man derfor fortsat at ære og lyde dem. Det har især betydning for de kirkeligt ansatte og navnlig for præsterne. Opstår der imidlertid en konflikt mellem lydigheden mod Guds ord og mod biskoppen som offentlig myndigheds-person, er der ingen tvivl om, hvad der er præstens kald. Han må adlyde Gud mere end mennesker (ApG 5,29).

Sondring mellem at lære vrangt og at bane vej for en ny praksis i kirken.

Vi er opmærksomme på, at der er nuanceforskelle i biskoppernes syn på homofil praksis, og at nogle har presset på for at få et officielt kirkeligt ritual for velsignelse af registrerede par, mens andre har været modstandere af et sådant ritual. At der i første omgang ikke blev tale om et ritual, er der grund til at glæde sig over. Men dette forhold ændrer ikke ved, at samtlige biskopper har lagt røst til og forsvaret selve vranglæren: at homofilt samliv ikke er under Guds dom. Ulykkeligvis og mod manges forventning ville ingen biskop fastholde Guds ords enkle tale i denne sag. Det er selve vranglæren, der er sagens kerne. Det er den, som er grundlaget for praksis. At nogle biskopper foreløbig ”kun” lærer vrangt om frelsens grund og vej og ikke personligt har presset på for en ny officiel kirkelig praksis, gør for os at se ingen forskel i spørgsmålet om, hvorledes menigheden skal forholde sig til dem. I øvrigt har samtlige biskopper stillet sig bag og taget ansvar for, at der i Folkekirken kan ske en gudstjenstlig markering af registreret partnerskab. Alle nuanceforskelle i bispekollegiet til trods er der, så vidt vi kan vurdere, intet sagligt grundlag for en differentieret forholds måde fra menighedens side over for de enkelte biskopper.

Sondring mellem at fremføre alvorlig vranglære på ét punkt og at være vranglærer.

Vi har tidligere betonet, at man skal have meget gode grunde for at betegne et kirkemedlem som kvalificeret vranglærer. Vi har også forsøgt at indkredse, hvornår det er rigtigt og nødvendigt at gøre det. Som vi læser og forstår Ny Testamente, må man betragte og betegne en person som vranglærer, når vedkommende fremfører og forsvare vranglære vedrørende frelsens grund og vej, uanset hvor få eller mange lære-

Side 66

punkter vedkommende lærer vrangt om. Vi ser intet i Ny Testamente, som skulle godtgøre en reservation af vranglærerbegrebet for personer, der lærer vrangt angående mange forskellige eller måske alle troens hovedspørgsmål. Tværtimod er de nytestamentlige advarsler mod vranglærere ofte rettet mod personer, der lærer vrangt om ét bestemt, men vigtigt lærespørgsmål. I Galaterbrevet gælder det omskærelsen som frelsesbetingelse (Gal 5,2-12 & 6,11-13). I Første Timotheusbrev gælder det friheden til at nyde Guds gode skabergaver, blandt andet ægteskabet (1 Tim 4,1-3). Og i Første Johannesbrev gælder det læren om Kristus som sand Gud og sandt menneske (1 Joh 4,1-3).

Bibelen lægger ikke skjul på, at vranglærerne netop er farlige, fordi de i mange spørgsmål taler sandt og ret. Ny Testamente nævner således eksempler på vranglærere, som taler meget om Kristus og evangeliet og lægger stor vægt på Guds nåde og på den kristne frihed (2 Kor 11,4; Gal 1,6-9; 2 Pet 2,19; Jud 4). Netop dette kan forføre menigheden til at fæste lid til dem. Men uanset hvor meget sandt og godt de siger, så må menigheden forholde sig afvisende til dem, når de samtidig fremfører vrang lære vedrørende frelsens grund og vej.

For os at se er prøvestenen således ifølge Ny Testamente ikke, hvor mange spørgsmål en person lærer vrangt om, men hvor alvorlig en vranglære vedkommende fremfører. Igennem det meste af kirkens historie har man betjent sig af netop denne prøvesten, når man har skullet vurdere, hvem den troende menighed måtte betragte og behandle som vranglærere. Et eksempel herpå er den lange række fordømmelser i Confessio Augustana. De rettes mod personer og grupperinger, som fastholder alvorlig vranglære, og med hvem den troende menighed derfor ikke kan have kirkeligt og broderligt fællesskab. I denne sammenhæng gøres der intet ud af, hvor mange spørgsmål de pågældende personer og grupper lærer vrangt om. Det synes ikke at have afgørende betydning. Det principielle udgangspunkt er, at alle, som fremfører og fastholder alvorlig vranglære, bør betragtes og behandles som vranglærere.

På denne baggrund har vi ikke ønsket at gå ind på spørgsmålet om, hvorvidt biskopperne evt. lærer vrangt på andre områder end i spørgsmålet om homofilt samliv. Det er for os at se tilstrækkeligt at konstatere, at de i klar modstrid med Guds Ord forsvare en synd, der indebærer et brud med Guds skaberordning og er uforenelig med delagtighed i Guds rige. De, som lytter til og efterlever biskoppernes vejledning i

dette spørgsmål, kan ifølge Guds Ord ikke blive frelst. Denne vranglære er med andre ord så alvorlig, at om biskopperne så kun fremfører denne ene vranglære, så må de for os at se betragtes og behandles som vranglærere.

ORDINATIONSPROBLEMATIKKEN

Hvis biskopperne må betragtes og behandles som vranglærere, hvordan skal den troende menighed da i praksis efterleve de nytestamentlige formaninger om at lægge tydelig ydre afstand til dem og undgå enhver form for kristelig fællesskabsmarkering med dem?

Som vi tidligere har nævnt det og siden vil uddybe, mener vi ikke, at bruddet med biskopperne behøver at implicere en udtræden af Folkekirken. Hvis de troende til enhver tid var kaldet til at træde ud af menigheder med åbenbar vranglære og åbenbart vranglevned, så ville dette også have været kaldet til de troende i Tyatira og Sardes (Åb 2, 18-3,6). De får imidlertid intet kald til at forlade deres menighed, men derimod til at forblive tro mod Guds Ord og arbejde for menighedens åndelige fornyelse. Det er således for os at se muligt at være medlem af samme ydre kirke som vranglærere og samtidig efterleve formaningerne om at 'holde sig fra', 'ikke have noget at gøre med' og 'heller ikke spise sammen med' dem.

Men det næste spørgsmål bliver da, hvordan afstanden til biskopperne skal markeres inden for kirken. På baggrund af de nytestamentlige formaninger kan vi ikke se andet end, at de troende må afstå fra enhver form for kristelig fællesskabsmarkering med biskopperne og fra enhver brug af dem som forkyndere og åndelige ledere. De troende må således ifølge vores læsning og forståelse af Ny Testamente afstå fra nadverfællesskab med biskopperne, afstå fra at sidde under deres forkyndelse, og afvise at stå under deres åndelige tilsyn.

For det almindelige folkekirkemedlem kan det være relativt uproblematisk og omkostningsfrit at etablere afstand til biskoppen på denne måde. Anderledes stiller det sig imidlertid for præsterne og ikke mindst for præstekandidaterne.

Indgangen til en præstetjeneste i Folkekirken er betinget af en ordination, der på flere måder er med til at markere åndeligt fællesskab mel-

lem den nye præst og biskoppen og anerkendelse af biskoppen som åndelig tilsynsmand. I denne sammenhæng kan det være afklarende kort at redegøre for, hvilken rolle biskoppen har i Folkekirken, og hvad der er indholdet i ordinationen.

Biskoppen indvies ved en gudstjeneste med et særligt ritual, i hvilket det lyder, at tjenesten som biskop er en tilsynsgerning i menigheden. Der læses ved indvielsen en række bibelttekster, og en del af de tekster, som kan læses, handler om de krav, man må stille til en sand hyrde, lærer og tilsynsmand i en kristen menighed (f.eks. ApG 20,28-32; 2 Tim 4,1-5; Tit 1,5-9; 1 Pet 5,2-4). Meningen er tydeligvis, at det er denne rolle, biskoppen nu skal udfylde og forinden er fundet værdig til. Mod afslutningen af indvielsen indskærpes det over for den nye biskop, at tilsynsgerningen indebærer, at han skal støtte præster og menigheder ved at vejlede, trøste, undervise og irettesætte dem.³

I de kirkelige love og deres vejledende fortolkninger uddybes det, hvad der konkret ligger i biskoppens tilsynsembede. Her lyder det blandt andet, at biskoppen har alle provster og præster i sit stift under sig og skal minde dem om at udøve deres embede på en ret og skikkelig måde. Han skal således ikke mindst indskærpe dem at forkynde Kristi evangelium og den øvrige kristendom ret og sandt. Disse opgaver forventes biskoppen at udøve i form af personlige samtaler med præsterne, hvor han rådgiver og belærer dem. Til biskoppens opgaver som åndelig tilsynsmand henregnes endvidere de eksaminerende samtaler med præstekandidater forud for ordinationen og indvielsen af nye præster ved ordinationen. Når biskoppen optræder som leder af ordinationen, optræder han altså som åndelig tilsynsmand.⁴

For os at se, er der intet til hinder for, at man i en kirke kan have bis-

3. Bispevielsesritual, autoriseret ved kgl. resolution af 6. marts 1987, revideret 1992.

4. Preben Espersen: "Kirkeret Almindelig del", 1993, s.97 f.
kopper, som er beskrevet ovenfor. Som vi læser Ny Testamente og i øvrigt også de lutherske bekendelsesskrifter, kan man ikke definere én bestemt kirkelig ledelsesform som den sandt kristelige. Her er en høj grad af evangelisk frihed til at finde former, der tjener menighedens opbyggelse og evangeliets udbredelse i den konkrete situation. Én ting står dog fast. Menighedens åndelige ledere skal være retlærende og

værdige mænd. I Ny Testamente har de åndelige ledere forskellige titler: hyrder, ældste, lærere og tilsynsmænd (ApG 14,23; ApG 20,28; Ef 4,11; 1 Tim 2,12; 1 Tim 3,2; Tit 1,5-6). Hvilke opgaver titlerne dækker over, får vi ikke at vide. Et stykke på vej synes titlerne at være indbyrdes overlappende (se f.eks. ApG 20,17 og 28). Men fælles for dem alle er, at deres indehavere skal føre den sande lære og være værdige kristne mænd (1.Tim 2 11-3,13; 2 Tim 2,24-26; Tit 1,6-9). Ingen kan således anerkendes som åndelig leder eller som indehaver af nogen af de nævnte titler uden at leve op til disse krav.

Ordinationen er ifølge Folkekirkens love og bestemmelser en indvielse til præstetjenesten i Folkekirken.⁵ Almindeligvis kan man kun ordineres, hvis man forinden er kaldet til et embede af et menighedsråd. For at understrege, at det i grunden er menigheden, der kalder præsten, kan menighedsrepræsentanter deltage i processionen ved ordinationsgudstjenestens begyndelse. Også senere i gudstjenesten er der lagt op til, at menigheden deltager aktivt. Ordinationen må således forstås som en menighedshandling.

Når biskoppen leder ordinationen, er det, fordi han er menighedens åndelige tilsynsmand. Han optræder således som menighedens leder og repræsentant. Dette svarer til den nytestamentlige praksis, som der også direkte henvises til i ritualet. Det lyder således umiddelbart forud for selve ordinationen, at præstekandidaterne nu skal indvies 'efter apostlenes skik under bøn og håndspålgelse'.⁶ Når Ny Testamente beretter om indvielse af menighedstjenere under bøn og håndspålgelse, er det enten apostlene eller menighedsældste, der foretager indvielsen (ApG 6,6; 1 Tim 4,14 & 5,22; 2 Tim 1,6). Det er med andre ord åndeligt værdige ledere, der handler på vegne af menigheden og indvier dens nye tjenere. Det er denne rolle, den folkekirkelige biskop optræder i

5. Preben Espersen, "Kirkeret Almindelig del", 1993, s.85-86

6. Præstevielsesritual autoriseret ved kgl. resolution af 6. marts 1987 ved ordinationen. Det er også i kraft af rollen som værdig åndelig leder og tilsynsmand, at biskoppen ved afslutningen af ordinationen afkræver præsterne præsteløftet og forestår en nadverfejring, som alle de nye præster skal deltage i.

Side 70

For os at se, er der intet til hinder for, at indvielsen af en præst i menigheden kan foregå på den måde, som ritualet og de folkekirkelige love forskriver. Men betingelsen må være, at biskoppen virkelig er en sand åndelig leder og en værdig repræsentant for menigheden. Er han ikke det, kan hverken menigheden eller de kommende præster acceptere, at han leder ordinationen.

På baggrund af ovenstående ser vi to alvorlige problemer ved som bibeltro præstekandidat at lade sig ordinere af en af de nuværende biskopper.

For det første må modtagelsen af biskoppens ordination umiddelbart forstås som en anerkendelse af biskoppen som en værdig åndelig leder og tilsynsmand. Det er den forståelse, som både ritualet, de folkekirkelige love og den nytestamentlige baggrund lægger op til. Ved ordinationen optræder biskoppen som menighedens værdige repræsentant og åndelige tilsynsmand. Han ordinerer de præster, som han fremover skal vejlede og føre åndeligt tilsyn med. At lade sig ordinere af ham må derfor umiddelbart forstås som en anerkendelse af, at han indtager og optræder i denne rolle. Visse biskopper ønsker at nedtone betydningen af dette anerkendelsesaspekt ved ordinationen, mens andre lægger stor vægt på det. Siden efteråret 1997 har flere biskopper således tydeliggjort over for præstekandidater fra De Ottes bagland, at de med ordinationen anerkender og underlægger sig biskoppen som deres tilsynsmand. For os at se er dette umuligt, hvis man vil være tro mod de bibelske formaninger angående vranglærere. Som vi læser og forstår disse formaninger, udelukker de, at man kan anerkende de aktuelle folkekirkelige biskopper som åndelige tilsynsmænd og underlægge sig deres tilsyn.

For det andet er den fælles nadverfejring med biskoppen en utvetydig markering af broderligt og kirkeligt fællesskab med ham. Ingen bliver præst i den danske Folkekirke uden at fejre nadver sammen med biskoppen. Men netop den obligatoriske nadverfejring er for os at se ordinationens mest problematiske element i den aktuelle folkekirkelige situation. Ifølge Ny Testamente er nadverfejringen den stærkeste markering af åndeligt og kirkeligt fællesskab (1 Kor 10,16f.; 11,17-26). Derfor må bruddet med de åbenbart ubodfærdige nødvendigvis indebære, at man bryder nadverfællesskabet. Som vi tidligere har anført, forbyder Ny Testamente i klar tale, at de troende spiser sammen med åbenbart

ubodfærdige (1 Kor 5, 11). Det kan være svært at sige, om denne formaning omfatter både nadveren og almindelige måltider. Men der synes ikke at kunne være tvivl om, at den i hvert tilfælde omfatter nadveren. For så vidt de aktuelle biskopper må betragtes og behandles som vranglærere, må vi derfor konkludere, at de troende er forpligtet til at afstå fra nadverfællesskab med dem. På denne baggrund udgør kravet om nadverfællesskab med biskoppen ved ordinationen for os at se et uoverstigeligt problem for de bibeltro præstekandidater. Vi kan ikke se det anderledes, end at de må afstå fra at lade sig ordinere ved de nuværende biskopper for ikke at handle i strid med Guds Ord.

Vi vil gerne uddybe den ovenstående vurdering af biskoppens rolle som tilsynsmand og af ordinationen ved at kommentere fire argumentationsmåder, der anvendes til at legitimere, at man som bibeltro præstekandidat kan anerkende en af de danske biskopper som tilsynsmand og lade sig ordinere af vedkommende.

Kandidaterne kan selv bestemme, hvordan de vil forholde sig til biskoppens tilsyn

Tankegangen er her, at en bibeltro præstekandidat kan fastholde for sig selv, at han kun vil lytte til og følge biskoppens vejledning, når den er i overensstemmelse med Guds ord.

Vi er ikke i tvivl om, at mange præstekandidater har en meget høj bevidsthed om at forholde sig kritisk til deres biskops lære og vejledning. Men vi vil stille spørgsmålstejn ved, om dette kan legitimere, at de anerkender og anvender en af de nuværende biskopper som tilsynsmand. I så fald vil det også kunne forsvares at gøre brug af biskopperne som forkyndere i menigheden. Når blot menigheden fastholder for sig selv, at den kun vil tilegne sig det, som er sandt bibelsk i biskoppernes forkyndelse.

En biskop er kaldet til både at forkynde og til at øve tilsyn med præsterne. Forkyndelsen retter sig til en større forsamling, mens tilsynet ofte har karakter af personlig rådgivning, sjælesorg og vejledning. I begge funktioner er det imidlertid i lige grad afgørende, at der gives sand vejledning ud fra Guds ord. Ikke uden grund betegnes biskoppen lejlighedsvis som ”præsternes præst”. Biskoppen skal være åndelig vejleder og hyrde for præsterne. Denne vejledning må ske ud fra Guds ord. En

Side 72

biskop, der har brudt med Guds ord, fører præsterne vild. At være udsat for en vejledning, der er en sammenblanding løgn og sandhed, er ikke mindre farlig for præster end for andre troende.

Vi vil gentage vores tilslutning til De Ottes advarsel mod at bruge vildførende biskopper som forkyndere. Men vi vil påpege, at Ny Testamente ikke sonderer mellem anvendelsen af vranglærere som forkyndere og som åndelige vejledere i andre funktioner. Menigheden er kaldet til helt at bryde med vranglærerne, ikke anvende dem og ikke lytte til dem (Rom 16,17, 1 Tim 6,20f.; Tit 3,10). Som vi forstår denne vejledning, kan biskopper, der åbenbart har brudt med Guds ord som norm for deres vejledning, ikke på nogen måde anerkendes eller anvendes som tilsynsmænd.

Kandidaterne er under tvang. De er nødt til at anerkende biskoppen som tilsynsmand og gå ordinationen igennem for at komme i embede

Det er sandt, at der ikke går nogen vej ind i et folkekirkeligt præsteembede uden om en ordination ved en af de danske biskopper. Men det burde være uden for diskussion, at prisen for at få et embede kan blive for høj. En god præst er først og sidst kendetegnet ved lydighed mod Guds ord. Gøres adgangen til embedet betinget af en konkret handling i strid med Guds Ord, så er prisen for høj. Lydigheden mod Guds Ord må altid gå forud for og veje tungere end både det indre og det ydre kald til et bestemt kirkeligt embede.

Forsvarer man en bibelstridig handling med henvisning til, at man er under tvang, så anvender man en argumentationsform, der i sin konsekvens opløser den absolutte forpligtelse på Guds ord. I princippet er der ingen grænser for, hvad man så kan acceptere, når blot man er under tvang.

Et tilsvarende problem gør sig gældende for en argumentation, der henviser til de store muligheder, der vil åbne sig, når først man er kommet i embede. Hvor sandt det end er, at der er store missionsmuligheder for en folkekirkepræst, så kan selv nok så store muligheder ikke legitimere, at man i en bestemt situation bevidst handler i strid med Guds Ord. Da er man i færd med at nedbryde sig selv som et åndeligt redskab. Hermed vil vi ikke sige, at alle bibeltro præstekandidater, der

lader sig ordinere ved en af de nuværende biskopper, bevidst handler i strid med Guds Ord. Vi taler i denne sammenhæng snævert om dem, som selv mener, at de ved en ordination kommer til at trodse klare bibelske formaninger og alligevel går ordinationen igennem.

Formaningerne åbenbarer Guds vej for vores liv og vores tjeneste. Inden for formaningerens rammer kan vi gøre os overvejelser om, hvor og hvordan vi bedst driver mission. Men trodser vi bevidst formaningerne ud fra en selvgjort beregning om derved bedre at kunne drive mission, da står vi i fare for at ophøje vore egne tanker over Guds og falde ind under dommen for at drive handel med Guds Ord (2 Kor 2,17).

Kandidaterne står i samme situation som Na´aman, der fik lov til at følge sin herre ind i et afgudstempel som en del af sit arbejde

Dette argument tager udgangspunkt i beretningen i 1 Kong 5 om den aramæiske hærfører Na´aman, der kom til Elisa og blev helbredt for sin spedalskhed. Helbredelsen førte til, at Na´aman blev omvendt til Israels Gud og ved afskeden med Elisa lovede, at han aldrig mere ville ofre til andre guder end Herren. Men én ting ønskede han frihed til: at følge sin herre og konge ind i Rimmons tempel og støtte ham, når han faldt ned for afguden, selvom dette indebar, at han også selv måtte falde ned. Denne frihed tilstod Elisa ham (v.18-19).

Argumentet om, at denne beretning skulle legitimere kristelige fællesskabsmarkeringer med vranglærere ved en gudstjeneste, når blot de sker i embeds medfør, har for os at se to afgørende svagheder.

For det første er det altid problematisk at uddrage almene læresætninger og etiske regler af enkelte historiske beretninger i Bibelen. Det er et gammelt fortolkningsprincip, at vi må lade de principielle afsnit i Skriften forme vores troslære og etik og aldrig tolke historiske beretninger på en måde, der er i strid med eller opløser det, som siges i de principielle afsnit. I denne sammenhæng må det betyde, at spørgsmålet om fællesskabsmarkeringer med vranglærere bør finde sin primære afklaring ud fra de principielle bibelske formaninger, og at beretningen om Na´aman skal tolkes i lyset af og aldrig i strid med disse formaninger.

Side 74

Når dette fortolkningsprincip anvendes, kommer den anden svaghed ved argumentet til syne. De nytestamentlige formaninger omhandler specifikt de troendes forhold til dem, som bærer brodernavn og alligevel lever ubodfærdigt (Matt 18,15-17; 1 Kor 5,11; 2 Thess 3,6). Bruddet med disse personer skal skabe klarhed om skellet mellem dem og menigheden og hindre, at de påvirker menigheden. Paulus specificerer som tidligere nævnt, at de troende ikke skal bryde med verdslige mennesker i almindelighed, da skellet i forhold til dem er klart (1 Kor 5,10). Netop denne situation er det, Na'aman står i i forhold til sin herre og konge. Kongen er hedning. Mellem Na'aman og ham er skellet klart og umisforståeligt. Dette forhold må tillægges afgørende betydning for, at Na'aman får lov til at følge kongen ind i afgudstempleet.

Kandidaterne kan mundtligt lægge afstand til biskoppens vranglære.

Det er al ære værd, når unge kandidater har mod til at lægge afstand til biskoppens vranglære både over for denne selv og offentligt. Men det er ikke uden grund, at Ny Testamente kalder os til at lade det mundtlige opgør efterfølge af det ydre brud, hvis vranglærerne ikke omvender sig. Netop ved det ydre brud tilkendes det utvetydigt klart, at der er tale om noget andet og langt mere alvorligt end uenighed mellem brødre. At det åndelige og kirkelige fællesskab er brudt.

Der er ingen tvivl om, at både biskop og menighed tager det til efterretning, når en præstekandidat forud for ordinationen mundtligt har gjort op med biskoppens lære og eventuelt undsagt biskoppen som tilsynsmand. Det er med til at forme andres tolkning af ordinationshandlingen. Men der er elementer i ordinationshandlingen, der ikke er åbne for tolkning. Nadveren indgår således som en integreret del af ordinationshandlingen, og dens indhold og betydning er tolket på forhånd. Ifølge Ny Testamente har nadveren mange aspekter. Men ét af dem er markeringen af åndeligt og kirkeligt fællesskab. Dette aspekt har ingen mennesker ret til eller mulighed for at borttolke. At deltage i nadver med en åbenbar vranglærer er derfor altid en handling, der markerer åndeligt og kirkeligt fællesskab med vedkommende.

Med dette sætter vi ikke spørgsmålstegn ved gyldigheden af en nadverhandling, der forestås af en vranglærende biskop. Sakramenternes gyldighed og virkekraft beror ikke på den forvaltende person. Om dette

taler det lutherske bekendelsesskrift Confessio Augustana ganske klart: "...sakramenterne og Ordet er virksomme på grund af Kristi forordning og bud, selv om de forvaltes ved onde" (Artikel 8). Også ved nadverhandlinger forestået af vranglærere er Jesus til stede og giver sig selv til den enkelte. Men som vi har anført, er dette møde mellem den enkelte og Jesus ikke det eneste aspekt ved nadveren. Fællesskabsmarkeringen er et andet væsentligt aspekt.

De lutherske reformatorer havde syn for begge aspekter. I Confessio Augustana betones særlig det første (Artikel 8, 10 & 13). Men også det andet aspekt nævnes. Artikel 13 betegner således nadveren som et tegn for andre på, hvem der er kristne. I sin kommentar til Confessio Augustana tydeliggør Melancthon, at artikel 8 er et forsvar for sakramenternes gyldighed og virkekraft uafhængigt af forvalteren, men at dette ikke kan bruges som en legitimering af, at man betjener sig af og har fællesskab med vranglærende sakramentforvaltere: 'Ugudelige lærere bør man forlade, for de handler ikke længere i Kristi sted, men er antikrister.'⁷ I sin prædiken om kirketugten skriver Luther mere udførligt om nadveren som bekendelseshandling og som fællesskabsmarkering. Her kommer han ind på de nytestamentlige formaninger om menighedens forholdsmåde over for åbenbart ubodfærdige og vranglærere. Han citerer bl.a. forbudet i I Kor 5,11 mod at spise sammen med sådanne. Dette forbud overfører han på nadveren. Den kristne menighed må ikke fejre nadver sammen med åbenlyst ubodfærdige og vranglærere.⁸

7. Apologien artikel 7 og 8

8. Martin Luther: "Ein Sermon von dem Bann", 1520. Gengivet bl.a. i "Luthers Werke in Auswahl", v. Otto Clemen, Berlin, 1966, Bd. I, s.213-226

UAFHÆNGIGHED AF BISKOPPERNES ORDINATION OG TILSYN

Som vi læser og forstår det Ny Testamente, må vi konkludere, at det er umuligt at lade sig ordinere som præst i den danske folkekirke uden at handle i strid med Guds ord. Dette er ikke kun et problem for præste-

Side 76

kandidaterne. Det er i mindst lige så høj grad et problem for os som menige medlemmer. Det er ikke forsvarligt, at vi baserer vores fremtid i Folkekirken på, at der er troende teologer, som vil lade sig ordinere. Hvad vi ikke selv vil gøre, fordi det for os at se er i strid med Guds ord, det kan vi ikke bede andre gøre for os. Det er baggrunden for, at vi i initiativgruppen arbejder på at etablere en menighed, hvortil vi kan kalde hyrder og lærere uden om de danske biskopper.

Vi finder vores handlemåde i fuld samklang med den vejledning, Luther giver til menighederne i sin samtid:

”Da den kristne menighed imidlertid hverken skal eller kan være uden Guds ord, følger det klart af det foregående, at de må have lærere og prædikanter, der forkynder ordet. De nuværende biskopper med deres falske kirke styre i denne forbandede tid er ikke og vil ikke være sådanne lærere. De vil hverken selv indsætte sådanne lærere eller tolerere dem. Og da man ikke skal friste Gud ved at forvente nye prædikanter direkte fra Himlen, må vi følge Skriften og blandt os selv kalde dem, vi finder egnede, og som Gud har oplyst med forstand og udrustet med nådegaver.”⁹

”Hvis biskopperne ville være rette biskopper og tage sig af menighederne og evangeliet, så kunne man godt for kærlighedens og enighedens skyld - men ikke på grund af nogen nødvendighed, gå med på, at de ordinerede og bekræftede os og vore prædikanter, men på den betingelse, at de afskaffede alle narrestreger og alt gøgleri, som kommer af et ukristeligt væsen og prangelyst. Men de er ikke rette biskopper, og de vil heller ikke være det... Derfor vil og skal vi selv ordinere den skikkede person for denne tjeneste, sådan som kirkens og fædrenes gamle eksempel lærer os.”¹⁰

9. Martin Luther: ”At en kristen forsamling har lov og ret til at bedømme al lære og til at kalde, indsætte og afsætte lærere”, 1523. Citeret fra ”Vi som kirke”, Lohse, 1997, s.51

10. Martin Luther: ”De schmalkaldiske artikler”, 1537. Oversat fra ”Konkordieboken”, v. O. Valen-Sendstad, Lunde, 1957
Melancton giver en ganske tilsvarende vejledning:

”Om derfor biskopperne enten er vranglærere, eller ikke vil indvie skikkede personer, så er menighederne ifølge guddommelig ret nødt og skyldige til at indvie pastorer og tjenere for sig selv. Om man nu ville kalde dette for uorden eller splittelse, så skal man vide, at det er biskoppernes ugudelige lære og tyranni, som bærer skylden. For Paulus påbyder, at alle biskopper, som enten selv lærer ugudelige lærdomme eller forsvarer uret lære og falsk gudstjenesteskik, skal anses for at stå under forbandelse.”¹¹

I disse citater nævner reformatorerne to forhold, der hver for sig vil være en tilstrækkelig og nødvendig grund til at bryde med biskopperne og etablere et af dem uafhængigt menighedsliv. For det første at biskopperne ikke vil give menigheden rette lærere og prædikanter. For det andet at biskopperne selv er vranglærere.

Artikel 28 i Confessio Augustana understreger, at hvis biskopperne fastholder en lære og praksis, som er i strid med Guds ord og tvinger menighederne til at trods Guds ord, da er det biskopperne selv, der bærer ansvaret for, at menighederne bryder med dem. Og da ’...må de selv se til, hvordan de vil stå Gud til regnskab for, at de ved denne hårdnakkethed giver årsag til splittelse.’¹²

Det er blevet sagt om de lutherske reformatorer, at de blev i kirken til de blev smidt ud. Det er sandt. De ønskede ikke at danne nogen ny kirke, men blot at genrejse den gamle. Det er imidlertid værd at bemærke, at de anså bruddet med de vranglærende biskopper for et nødvendigt led i arbejdet for kirkens genrejsning. At bryde med biskopperne og danne selvstændige evangeliske menigheder betragtede de ikke som kirkebrud, men som et led i arbejdet for kirkens fornyelse. Historisk var det gennem dannelsen af frie, evangeliske menigheder, reformationen vandt frem i den første tid.¹³ Derefter fik den gennemslag i større områder, så hele fyrstendømmer og lande blev evangeliske. Først

11. Philip Melancton: ”Traktaten om pavens magt og overhøjhed”, 1537. Oversat fra ”Konkordieboken” v. O. Valen-Sendstad

12. Confessio Augustana artikel 28, stk.78

13. Leif Grane: ”Den uberegnelige Luther”, 1992, s.52-58 længe efter Luthers død kom det til et ydre og tydeligt kirkebrud mellem de evangeliske kristne og katolikkerne.¹⁴

ANDRE PROBLEMRÅDER

vi har indledt vores redegørelse med en grundig behandling af biskoppernes udmelding om homofil praksis og de kirkelige konsekvenser heraf, som vi vurderer dem. Dette er ikke et udtryk for, at vi ikke er opmærksomme på andre sider af folkekirkens læremæssige og åndelige krise. I vore drøftelser om det betimelige og forsvarlige i at danne fri-menighed har vi forholdt os til mange aspekter af den problematiske folkekirkelige situation. Vi skal kort nævne de væsentligste.

Det verdslige kirkestyre. Allerede ved reformationen blev kirken ledelsesmæssigt underordnet den verdslige magt. Kongen blev kirkens øverste leder, men med en forsvarlig teologisk begrundelse. Som kristen monark var han delagtig i og kunne repræsentere det almene præstedømme. Denne begrundelse opløstes med enevældens afskaffelse og religionsfriheden i 1849. Kirken var herefter underlagt et principielt a-religiøst folkestyre. For dette gives der ingen teologisk begrundelse. Ved springende punkter i den senere kirkehistorie har det verdslige kirkestyre åbenlyst fremskyndet Folkekirkens sekularisering.¹⁵

Det folkekirkelige demokrati. Da menighedsrådsloven blev indført i begyndelsen af det 20. århundrede, var betingelsen for at blive menighedsrådsmedlem, at man levede og lærte i overensstemmelse med kristendommen. Denne betingelse er siden gledet ud. Nu kan alle blive medlemmer, stort set uanset hvad de tror på, og uanset hvordan de lever. Menighedsrådene er kommet til at udgøre et folkestyre inde i kirken. Visse steder arbejder menighedsrådet til gavn for et bibelsk menighedsliv, men de fleste steder er de sammensat på en måde, så de i praksis modarbejder det. Menighedsrådenes teologiske profil afspejles blandt andet i bispevalgene. Det er menighedsrådsmedlemmerne, der vælger biskopperne.

14. Leif Grane: "Evangeliet for folket", 1983, s.224-225

15. Som eksempel kan nævnes åbningen for kvindelige præster i 1947. Ni ud af ti biskopper var på det tidspunkt imod. Alligevel blev åbningen truffet igennem af folketingets flertal.

Den forkyndelsesmæssige pluralisme. Allerede tidligt i det 20. århundrede blev det afklaret, at en præst kunne fornægte helt centrale

dele af den kristne tro uden at blive afskediget. Siden er udviklingen gået i retning af en stadigt større forkyndelsesmæssig rummelighed. De bibeltro præster kan glæde sig over, at rummeligheden giver dem mulighed for at forkynde klart og vækkende om frelse og fortabelse. Men andre præster kan i kraft af den samme rummelighed direkte fornægte fortabelsens mulighed. Hovedtonen i den folkekirkelige forkyndelse er en almenreligiøs betryggelse om Guds nåde og kærlighed mod enhver, uanset hvordan man lever og forholder sig til Gud.

Den kirkelige servicering. Siden 2. verdenskrig har det verdslige kirke-styre i tiltagende grad set det som sin opgave at sikre det almindelige folkekirkemedlem en god betjening. Kirkeministeriet betragter Folkekirken som en gren af den offentlige forvaltning, der skal yde sine medlemmer kirkelig servicering. Hovedreglen er, at alle har ret til samme servicering. Dette er baggrunden for, at Folkekirkens præster har ubetinget dåbs- og nadverpligt. De må ikke nægte noget kirkemedlem at få sit barn døbt eller at modtage nadveren. Selv folk der ubodfærdigt lever i åbenlys synd, skal man give nadveren, hvis de ønsker det. At ikke alle præster efterlever dette, må man glæde sig over. Men de gør det med embedet som indsats.

De åbenbart bibelstridige ordninger. At Bibelens ord i længere tid har været forkastet som grundlag for Folkekirkens praksis, er bl.a. kommet til udtryk i de kirkelige ordninger for kvindelige præster og vielse af fraskilte. I begge tilfælde er der tale om, at Guds klare ord er tilsidesat, og at kirken i stedet har ladet sig lede og bestemme af den almindelige folkevilje. Accepten af homofil praksis bør på den baggrund ikke undre. Den ligger i naturlig forlængelse af den tidligere udvikling. De åbenbart bibelstridige ordninger lægger klare begrænsninger på bibeltro præsters mulighed for at få ledende embeder i kirken og herigennem præge det folkekirkelige arbejde. Enhver provst og biskop må således være indstillet på henholdsvis at indsætte og at ordinere både kvindelige præster og i påkommende tilfælde også homofilt praktiserende.

I vore drøftelser af disse aspekter af den folkekirkelige situation har vi været enige om, at de tilsammen tegner billedet af en kirke i dyb krise. Der er ingen tvivl om, at kirkens almene forkyndelse og praksis er med til at fastholde mange i åndelig søvn og selvsikkerhed. Der er heller ingen tvivl om, at den troende menighed i Folkekirken står i fare for at påvirkes af kirkens åndelige skred.

SYNET PÅ FOLKEKIRKEN

Overvejelsen af disse perspektiver har ledt os frem til spørgsmålet om, hvordan vi skal se på Folkekirken. Kan den betragtes og betegnes som en kristen kirke? Dette spørgsmål har afgørende betydning for, hvordan vi forholder os til Folkekirken og dens enkelte menigheder. Men det er et spørgsmål, der kun kan besvares inden for rammerne af et defineret kirkesyn. Derfor har vi måttet tage dette spørgsmål op. I den forbindelse er vi nået frem til flg.:

Kirke i egentlig forstand er de troende Guds børn (Ef 5,25ff.; Kol 1,24; Hebr 12,22f.). Kirken er de får, som hører Hyrdens røst og følger ham (Joh 10,16 & 27f.). Dette stemmer med den definition af kirken, som vi finder i Confessio Augustana artikel 8: "...kirken i egentlig forstand er de helliges og sandt troendes forsamling...". Hvem der hører til denne forsamling, ved kun Gud. Han alene ser hjerterne.

I Ny Testamente anvendes ordet kirke imidlertid også på en anden måde. De konkrete, ydre menighedsforsamlinger tiltales og omtales som kirker og menigheder (se f.eks. Matt 18,17; ApG 8,1; 14,27; 14,23; Fil 4,15; Kol 4,16). Ny Testamente forudsætter, at de lokale menigheder er tydeligt afgrænset fra verden ved kirke- og læretugt (Matt 18,17; 1 Kor 5,9-13; 2 Thess 3,6-16). Ved denne afgrænsning bliver det muligt at udpege og tiltale en bestemt gruppe mennesker som den kristne menighed på et givent sted. Ny Testamente opererer altså med et dobbelt kirkebegreb: kirke i egentlig forstand og kirke i ydre forstand.

Kirke i ydre forstand er den lokale forsamling af mennesker, som bekender troen med hånd og mund, og som samles om en sand forkyndelse og en ret sakramentforvaltning. En sådan forsamling kan godt indeholde hyklere og vantro, men så længe deres vantro er skjult, må de regnes med til menigheden. De åbenlyse fornægtere må imidlertid udelukkes, for at de kan omvende sig. Udelukkelsen er en del af den rette sakramentforvaltning.

Luther skriver om de vantro i kirken:

”De vanhelliger ikke Guds folk, så længe de er skjult. De åbenbare kan kirken eller Guds folk ikke tåle i sit tal, men straffer og helliger dem, eller, hvis de ikke vil, jager dem ved band bort fra lægedommen og regner dem for hedninger, Matt 18.”¹⁶

I god overensstemmelse med Ny Testamente har reformatorerne frimodighed til at pege ud, hvor kirken er. De peger da på den forsamling, ”hvori evangeliet læres rent og sakramenterne forvaltes ret.” Hvor mange, der i en sådan forsamling er sande troende, er det umuligt for mennesker at se. Men så sandt Guds Ord lyder sandt og rent, og nåden rækkes mennesker i sakramenterne, så skabes og næres den frelsende tro hos nogle. For Guds Ord vender ikke tomt tilbage. Omvendt gælder det, at den forsamling, hvori der vedvarende lyder en falsk forkyndelse, og sakramenterne forvaltes imod Jesu indstiftelse, dér føres mennesker vild fra troen. En sådan forsamling kan ikke kaldes en kristen kirke eller menighed.

Det er altså de aktuelle forhold i forsamlingen, der for reformatorerne er afgørende for, om de vil anerkende den som menighed. Forsamlingens historie og formelle bekendelsesgrundlag er i denne sammenhæng underordnet. Hvis dens forkyndelse og sakramentforvaltning er i strid med Guds Ord, er det umuligt at anerkende den som en kristen kirke eller menighed.

Reformatorernes kriterium for at anerkende en forsamling som kirke må i almindelighed anvendes på de enkelte lokalforsamlinger hver for sig. Hverken ifølge Bibelen eller evangelisk luthersk kirketænkning er der noget til hinder for, at lokalforsamlinger kan slutte sig sammen og opbygge en fælles kirkelig struktur eller organisation. Men lige så snart der opstår en indre splittelse, hvor nogle forsamlinger holder sig til Guds Ord, og andre ikke gør det, så må man se på hver enkelt forsamling for sig. I en kirkeorganisation med overvejende bibeltro forsamlinger, kan der være nogle, som på grund af åbenbar og fastholdt ulydighed mod Guds Ord ikke kan anerkendes som kristne menigheder. Omvendt kan en kirkeorganisation med et flertal af vranglærende forsamlinger rumme nogle, der trofast holder fast ved Guds Ord som norm for deres forkyndelse og sakramentforvaltning og derfor må anerkendes som kristne menigheder.

16. Martin Luther: ”Om koncilierne og kirken”, 1539. Citeret fra ”Luthers skrifter i Udvalg bd. II”, Gad, 1963, s.395

Side 82

Netop det sidstnævnte synes for os at være situationen i Folkekirken. Den er helt åbenbart en kirkeorganisation i splid med sig selv. Hvad der prædikeres som frelsende sandhed i den ene lokalforsamling, benægtes åbenlyst i den anden. Hvad den ene præst advarer mod som alvorlig synd, velsignes af hans kollega. På denne baggrund er det umuligt at fælde én dom over Folkekirken. Den kan ikke under ét betragtes og betegnes som en kristen kirke. Omvendt kan den heller ikke under ét og i sin totalitet betegnes som frafalden. Vi må forholde os til de enkelte lokalforsamlinger hver for sig. Hvor der i folkekirken er lokalforsamlinger med en bibeltro, evangelisk forkyndelse og en bibelsk forsvarlig sakramentforvaltning, der må vi se og anerkende kristne menigheder.

Det er ud fra denne betragtning af den folkekirkelige situation, at vi vil arbejde for et nært og godt fællesskab mellem vores frimenighed og alle bibeltro lokalmenigheder i Folkekirken. Som vi ser det, er det kirkelige og broderlige fællesskab ubrudt mellem vore forsamlinger. Vi står på samme grundlag, forkynder samme budskab og tager del i det samme missionsarbejde.

Om den sande kirkelige enhed siges det i Confessio Augustana artikel 7, at den ikke er betinget af, at man har de samme ydre former, men at man er enig om evangeliets lære og sakramenternes forvaltning.

Det samme syn kommer til udtryk i den tidligere nævnte udtalelse fra De Otte fra februar 1998. Her understreger man, at fronten i kirkekampen ikke går mellem dem, som er med i folkekirkemenigheder, og dem, som etablerer sig med en anden menighedsform. Den går derimod mellem dem, som ønsker at stå på Guds Ords grund, og dem, som har forkastet Guds Ord. I udtalelsen nævnes muligheden for, at nogle på højrefløjen ser sig tvunget af Guds Ord til at bryde med biskopperne og den folkekirkelige organisationsform. Det påpeges i den sammenhæng, at denne handle måde på reformationstiden ikke blev betragtet som et brud på kirkens enhed. Vi håber, at man vil anlægge samme betragtning i dag, og at vore trossøskende på højrefløjen vil se os som medkæmpere i kirkekampen og ikke som modstandere.

FRIMENIGHED SOM ET LED I KIRKEKAMPEN

Den evangelisk lutherske frimenighed er en menighedsform, der er omtalt i den folkekirkelige lovgivning. Vi glæder os over, at der er tale om en menighedsform, som giver mulighed for et nært fællesskab og samarbejde med præster og menigheder i Folkekirken. Vi glæder os endvidere over, at der er en lang tradition for dobbelt medlemskab af Folkekirken og evangelisk lutherske frimenigheder. Formelt strider det mod kirkejuraen. Men der er gode argumenter for, at det dobbelte medlemskab efterhånden har vundet hævd og anerkendelse gennem sædvane. Ved et dobbelt medlemskab vil vi som tidligere nævnt kunne tilkendegive, at vi fortsat vedkender os et medansvar for den åndelige situation i Folkekirkens menigheder, og at vi fortsat ønsker at tage del i kampen for evangeliets udbredelse og for tålelige vilkår for bibeltro præster og menigheder i Folkekirken.

Vores arbejde på at etablere en evangelisk luthersk frimenighed er forbundet med en høj grad af ængstelse. Vi kan blandt andet være ængstelige for, om vores initiativ vil slå skår i fællesskabet med trossøskende på kirkens højrefløj. Her tænker vi særligt på de bibeltro præster.

Det er vores oprigtige ønske, at vores initiativ ikke må blive tolket som en underkendelse af det arbejde og den kirkekamp, som udøves af de bibeltro præster. Vi er klar over, at præstetjenesten er uriasposten i den nuværende folkekirkelige situation. Det er her spændingerne, anfægtelserne og frustrationerne finder deres brændpunkt. Det er her, det for alvor koster at være bibeltro. Vi har stor respekt for de præster, som slider hårdt og samvittighedsfuldt for at tjene deres menighed og tage del i kirkekampen i troskab mod Guds ord.

Ikke alle bibeltro præster vil være enige med os i vores syn på biskopperne og vores udlægning af de nytestamentlige formaninger vedrørende brud med vranglærere. Men det har været en stor glæde for os at opleve et nært og broderligt fællesskab med præster på kirkens højrefløj, der som vi selv arbejder på at forstå og anvende de bibelske formaninger i den aktuelle folkekirkelige situation. Vores egen læsning og forståelse tvinger os til at tage initiativ til en frimenighedsdannelse. Men vi anerkender, at andre arbejder grundigt og samvittighedsfuldt med de relevante bibeltekster og når frem til en anden tolkning med andre konsekvenser for forholdet til de folkekirkelige biskopper. Vi

**EN NY MENIGHED
EN NY MULIGHED**

INITIATIV TIL DANNELSE AF
EN EVANGELISK LUTHERSK
FRIMENIGHED I KØBENHAVN

www.nymenighed.dk

ISBN 87-988130-0-5

